Leto LXIII | Poštnina plačana v gotovini | V Ljubljani, v torek 26. novembra 1935 | Štev. 272 | Cena 1.50 Din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEC

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate. Sarajevo štv. 7563 Zagreb štv. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2999

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Naš notranje politični položaj

Od 24. junija, ko je sedanja vlada prišla na krmilo, je minulo ravno pet mesecev, da je naš notranji minister dr. Anton Korošec na včerajšnjem političnem zborovanju v Ljubljani dal svojo prvo politično izjavo. Spregovoril je sicer tako molčeči naš politični voditelj svojo premišljeno in tehtno besedo na seji banovinskega odbora JRZ za Slovenijo, hoteč na eni strani poudariti važnost tega v tako izredno kratkem času ustvarjenega političnega foruma za naš notranje politični položaj, na drugi strani pa je hotel tudi dati izraza naziranju kraljeve vlade, da je naš notranji politični razvoj do danes prišel že do take točke, kjer je mogoč nekoliko jasnejši pregled in razgled. Včerajšnji govor dr. Antona Korošca pa je pomemben še v nekem pogledu: čeprav so bile izjave podane na čisto strankarskem zborovanju, niso niti malo strankarske. Stranke in njenih organizatoričnih brig se je govornik dotaknil komaj z enim stavkom. Cela izjava je posvečena misli in skrbi za državo in njeno blagobit, kar nas pri min. dr. Antonu Korošcu ne preseneča. Saj ga cela javnost že od nekdaj pozna kot politika, ki ima pri vsem svojem javnem delovanju v prvi vrsti vedno blaginjo države pred očmi, — kar naj bi tudi na novo se snujoči stranki bilo osnovno vodilo. Sploh je cel govor dr. Korošca sicer zelo obziren, a v jedru uničujoč obračun z ozko strankarskim in ekskluzivnim partijskim gledanjem na državo in njeno politično vodstvo, ki nas je v polpreteklosti skoraj dovedlo do popolnega državnega bankerota.

Dr. Korošec je torej v prvi vrsti govoril o državi, nato o oblasti in končno šele o stranki. Kako misli vlada, katere član je, privesti državo v boljšo bodočnost? Odgovor je presenetljivo enostaven: z zakonitostjo. Če to priprosto izjavo primerjamo z bombastičnimi izjavami raznih političnih voditeljev po drugih državah, ki se zelo prizadevajo, da so v svojih govorih pred ljudskimi množicami čim bolj revolucionarni, se nam izjava našega političnega voditelja, ki na prvo mesto svojega političnega programa ne postavlja ne oseb, ne stranke, ne oblasti, temveč zakon — ne zdi bogve kako revolucionarna. V resnici pa je v tej navidezno skromni gesti mnogo več sile, kakor bi je še tako velika zgovornost in napihovanje poljudnih političnih gesel moglo narodu prikazati. Kajti naša država ne potrebuje ničesar bolj, kot izvajanja stroge zakonitosti. Tisti jugoslovanski politik, ki bo zakon postavil na prvo mesto v državi, tisti bo izvedel najpotrebnejšo in največjo revolucijo, po kateri vpije vsa naša država! Kolikokrat je v preteklih letih političnega samodrštva, strankarske samovolje in klikarstva bilo mogoče slišati resne in uvidevne može, ki so iz iskrene skrbi za državo, torej iz najgloblja patriotizma govorili: oblast sama gazi zakone, ki jih je postavila; kako naj zahtevamo od ljudstva, da bi jih spoštovalo! To vodi v revolucijo! V resnici so čut za zakonitost in svetost zakona pretekli diktatorski režimi v narodu strašno razmajali. Ljudje so videli povsod dvojno mero: na občini, pri davkariji, v državnih uradih, pri odmerjanju pravic in davkov in marsikje je že bilo čutiti, da si tudi sodnik ne upa več soditi po vesti in zakonu. Razumljivo: ako ni krivično privil paragrafa in udaril z njim po nasprotnikih vsemogočne JNS, ga je ista JNS pognala v pokoj ali pa ga je politično izgnala iz domačega kraja. Najhujše je posebej slovensko ljudstvo in to do zadnje vasi občutilo teptanje zakona od strani oblasti pri dveh javnih državnozborskih volitvah in pri zadnjih občinskih volitvah, ko so se mnogokje kar javno, pred očmi ljudstva potvarjali volilni rezultati v prilog vladajoče klike. — Naša Jugoslavija bo za več kot za polovico urejena, kakor hitro bodo vse oblasti od najvišje do najnižje postopale po zakonu, kakor hitro se uvede stroga zakonitost in ne bo več tiste pogubne in zločinske dvojnosti pred postavo, ki je pred pravico vpoštevala v prvi vrsti sorodstvo, čin, uniformo, legitimacijo, društveni znak javne ali tajne družbe, kakor hitro bo imel zakon to moč, da bo neizprosno udaril tudi po tistih koruptnih krogih, ki so krajo ljudskega premoženja, izrabljanje državne oblasti in plačkanje države pred svetom pokrivali s plaščem čistega jugoslovenskega nacionalizma ter želi za svoje lumparije celo priznanje višjih oblasti in nacionalnega tiska —, kakor hitro bo temu do kraja konec, potem je kraljeva vlada lahko prepričana, da bodo tudi vladanci, to je narod, s samodisciplino, ki jo je ljudstvo že neštetokrat zgledno pokazalo, spoštovali zakon in se po njem ravnali. Sleheren kulturen narod se zaveda, kar je vedel že Rimljan: **Mi vsi smo sužnji zakona, zato, da moremo svobodno živeti!** Brez zakona, ki predstavlja avtoriteto, ni mogoča nobena urejena družba; tam nastane kaos, v katerem močnejši, zlobnejši, nasilnejši zavladajo nad mirnimi in poštenimi državljani. Dovolj tega smo skusili v preteklih režimih. Podrejenost pravičnim zakonom je torej poroštvo za svobodno življenje! Zato pa so državljanske svoboščine, ki pritičejo kulturnemu narodu, vedno šele sad socialne državljanske vzgoje, samodiscipline, in dovolj visoko razvitega čuta odgovornosti za skupnost. Brez tega svoboda poštenim državljanom le malo koristi, ker jo nasilniki izrabljajo v veliko škodo skupnosti.

Važne so dr. Koroščeve izjave glede odnosa med sedanjo vlado in sedanjim parlamentom. Znani so poskusi pristašev prejšnjih režimov, ki so s pomočjo parlamenta hoteli strmoglaviti Stojadinovićevo vlado. Iz Koroščevih izjav je očitno, da je bilo to čisto napačna pot. Ker narodna skupščina ni izšla ne iz svobodnih volitev in tudi ni rezultanta strankarske opredeljenosti — zato v svoji celoti tudi ne predstavlja celokupne ljudske volje v naši državi. Po padcu Jevtičevega režima bi vsled tega tudi bile najbolj logične nove volitve. Toda sredi politične razrvanosti in razburkanih političnih strasti bi tudi nove volitve — pa naj bi bile po starih ali novih zakonih — težko razčistile političen položaj v državi in prinesle delazmožno večino. V interesu države je torej, da se najprvo politična zaostrenost poleže, da se popravijo krivice, ki ljudsko dušo najbolj dražijo, da se strogo izvaja zakon napram vsem brez razlike — in zlasti, da se politično organizira popolnoma svobodno iz ljudstva samega tako močna in velika stranka, da se bo mogla nanjo nasloniti državna politika, ne da bi se ji bilo treba bati bistvenih pretresljajev. Do tega časa torej vlada ne misli na nove volitve, pač pa hoče vladati s parlamentom, kakršen že je, — ako bo mogla! Vlada je torej pokazala polno razumevanje in dobro voljo za parlamentarne običaje; ako bo ista dobra volja tudi v parlamentu, potem bo v tej prehodni dobi mogoče čisto plodno sodelovanje. Saj dela bo parlament imel s predloženimi zakoni več kot dovolj!

Vlada, ki uživa zaupanje naroda, tudi v bodoče torej ne misli segati po nikakih izjemnih vkrepih, kakor se je revolucionarnih gest varovala tudi v preteklosti. Vestno se hoče držati zakonov, zahtevala pa bo, da jih bodo izpolnjevale tudi vse oblasti in vsi državljani. Da bo pri tem potreba popraviti še mnogo pod prejšnjimi režimi storjenih stvarnih in osebnih krivic, je jasno. Po tej poti bomo gotovo res tudi najlažje prišli do notranjega političnega pomirjenja in do zadovoljstva večine državljanov. Red in zakonitost prinašata stalnost in mir v javno življenje, kar je predpogoj za zaupanje in plodonosno gospodarsko delavnost. Na znotraj okrepljena in pod umnim vodstvom bo Jugoslavija tudi nazven mogla voditi odločno in samozavestno državno politiko.

Po 12 letih izgnanstva

Kralj Jurij se je vrnil v Grčijo

Stotisoči so spremljali kralja iz Falerona v Atene - Proglas na narod

Atene, 25. nov. AA. Snoči malo pred 19 je križarka »Heli« z ostalimi vojnimi ladjami, s katerimi se vrača kralj Jurij v domovino, prispela pred Patras, ki je bil ves svečano osvetljen. V luki je bila zbrana ogromna množica ljudstva. Ljudje so prepevali nacionalno himno in prirejali kralju nepopisne ovacije. Godbe so prav tako svirale narodno himno. Iz mesta bližnje in daljne okolice se je zbralo k tej manifestaciji nad deset tisoč ljudi.

Flotilja je polagoma plula mimo luke dalje proti Korintu. Vse vasi ob peloponeški obali so bile razsvetljene. Žarnice so bile sestavljene v obliki kraljevske krone. Prebivalstvo je spuščalo v zrak cele saive raket. Okrog dveh zjutraj je flotilja plula proti korintskemu kanalu. Ob obalah so kralja pozdravljale množice peloponeških kmetov v narodnih nošah in z ogromnimi venci iz lovorja in oljčnega listja. Davi ob petih je flotilja prispela v Saronski zaliv, kjer so jo sprejele ostale edinice grške vojne mornarice in se ji pridružile. V Saronskem zalivu so pričakovali kralja tudi štirje veliki parniki iz Pireja, polni ljudstva iz Aten in okoliških mest. Vsa ogromna povorka je polagoma krenila proti Faleronu.

Prihod v Faleron

V Atenah je danes sončni dan. Že od 6 zjutraj je na nogah vse mesto in po vseh ulicah se premikajo mase, da bi prisostvovale svečani kraljevi povorki.

Policija s težavo vzdržuje red. Po cestah, po katerih se bo premikal kraljevski sprevod, so napeljane vrvi in mestoma celo bodičaste žice. V starem Faleronu (hidroplanski luki) je že vse gotovo za sprejem kralja. Ob hangarjih so razprostrte preproge in vse posute s cvetjem. Vzdolž celega zaliva so postavljeni oddelki vojaštva v špalirju. Luka je polna ladij in motornih čolnov, okrašenih z zastavami, in na njih se tarejo mase ljudi. Ladje so razvrščene v špalirju, skozi katerega bo plula križarka »Heli«.

Ob devetih dopoldne sta se pojavili na Faleronu dve eskadrilji po pet vodnih letal, ki so odletele nasproti križarki »Heli«. V luko prihaja vedno več jaht, motornih čolnov in malih ladij. Za njimi se prikaže na obzorju križarka »Heli«, ob njenih straneh po štiri vojne ladje. V luko je prispela tedaj tudi cela vrsta avtomobilov s člani vlade, predsedstvom poslanske zbornice, z generali in admirali, z načelnikom letalskega štaba ter zastopniki ostalih oblasti. Prispeli so tudi dvorni avtomobili za kralja in njegovo spremstvo. Pripeljal se je tudi ministrski predsednik general Kondilis. Bil je zelo zadovoljen, ko je pristopil k skupini novinarjev, ki je že čakala. Nad zalivom krožijo tri eskadrile vojnih letal, ki trosijo po luki male zastavice. Člani vlade in ostale ugledne osebnosti so se razvrstile ob obali, kjer bo pristala križarka »Heli«. Ob 9.30 se je maršal dvora Merkatinis z motornim čolnom odpeljal nasproti križarki »Heli«.

Točno ob 10 so baterije na obali starega Falerona s topovskimi streli napovedale prihod kraljevske eskadre. Križarka »Heli« se je ustavila izven luke. Na vseh ladjah in čolnih v luki so se tedaj pričele burne manifestacije za kralja. Kralj je prestopil v motorni čoln, s katerim se je pripeljal 10 min kasneje v luko. Vladar je bil v generalski uniformi. Prvi je stopil k njemu ministrski predsednik general Kondilis in ga pozdravil, nato so pozdravili kralja ostali člani vlade ter zastopniki vojske, končno župan starega in novega Falerona. Dva otroka sta kralju izročila šopke cvetja. Godba je svirala grški kraljevi marš.

Zadnji predsednik grške republike Zaimis in kralj Jurij II.

Kralj Jurij se je nato vsedel v avto, ljudje, ki so dobili posebne izkaznice, da so se lahko udeležili sprejema v luki, pa so tedaj predrli policijske kordone in z največjim navdušenjem obkolili kraljev avto, ter burno vzklikali »zito o vasileos!« Povorka avtomobilov je kmalu nato polagoma zapustila luko in odbrzela proti Atenam.

Sprevod v Atene

Iz starega Falerona je kraljevi sprevod krenil skozi goste množice, ki so vladarja viharno pozdravljale. Računajo, da je bilo navzočih nad 500.000 ljudi.

Ob 10.30 je prispel kralj Jurij s prestolonaslednikom Pavlom in spremstvom pred starinska Hadrianova vrata na vznožju Akropole. Tu je sprevod ustavil oddelek evzonov s predpisanim vprašanjem: Kdo gre? — Maršal dvora odgovori: Nj. Vel. kralj Grkov! — Poveljnik nato pravi: Izvolite dalje!

Pred slavolokom pričakuje kralja atenski župan Kocias. Na svoji desni strani ima solunskega župana, na svoji levi pirejskega župana. Okrog njega stoje župani ostalih grških mest. Kralj Jurij seže aten. županu Kocijasu v roke, nakar ga ta pozdravi z lepim govorom. Kralj Jurij je odgovoril s par prisrčnimi stavki. Sprevod gre nato po bulvarju Kraljice Amalije in drugih ulicah do stolne cerkve, kjer je slavnostna služba božja; predsednik skupščine Batanos, člani vlade, atenski nadškof v svečanem ornatu in malone vsi grški dostojanstveniki. Kralj Jurij stopi v cerkev in sede. Po končani službi božji je sprevod šel do groba grškega neznanega junaka, kjer je kralj Jurij položil venec. Nato je odšel na balkon starega kraljevega dvora, odkoder je pozdravljal mimohod raznih združenj. Po končanem mimohodu se je vladar umaknil v svoj novi dvor.

Kraljev proglas

Kralj Jurij je po prihodu v dvor izdal na grški narod tale proglas:

Grki! Odzval sem se vašemu soglasnemu pozivu in se vrnil v drago domovino po 12-letni odsotnosti. Moja ganjenost je globoka, moja hvaležnost grškemu narodu brezmejna. Dolga leta sem v globini svojega srca prenašal žalost, ki mi je je povzročala ločitev od domovine. Globoko sem koprnel po Grčiji. Moja ljubezen do naroda in želja, da bi bil srečen, če je treba tudi brez mene, sta me prisilili, da sem ostal dolga leta v Londonu, ne da bi posegel kamorkoli in s tem motil politično, socialno in gospodarsko življenje države. Niti trenutek pa nisem nehal spremljati z največjo pozornostjo vaše srečne in vaše nesrečne dneve.

Zdaj sem poklican, da znova opravljam svojo visoko službo. Pripravljen sem žrtvovati vse svoje sile in vsa svoja izkustva za moralni in gmotni napredek svojega naroda brez izjeme. Prepuščam preteklost pozabi in hočem varovati popolno enakopravnost in pravico za vse. Skrb za moralno zedinjenje in solidarnost, in pa iskreno sodelovanje vseh Grkov pod navodili in vodstvom mojih vlad, bodo vrnili naši Grčiji zopet srečne in slavne dni, kakor so bili tisti, ki jih je doživela pod mojim blagopokojnim dedom in mojim slavnim očetom. — Živela Grčija!

Jurij II. l. r.

Po končanih prireditvah so se ogromne množice z godbami na čelu zgrnile po atenskih ulicah in dajale izraza svojemu veselju.

In kaj venizelisti

Sedanji vodja liberalne stranke (venizelistov) g. Sofulos je sprejel včeraj poročevalca Agencije Avale v hotelu »Akropol Palace«, kjer se navadno sestaja s svojimi političnimi pristaši.

Novinarjem, je dejal poročevalec, ste, gospod predsednik, dejali, da boste sodelovali pri prihodnjih volitvah. — **Da, toda pri volitvah, ki se bodo vršile po proporcionalnem sistemu in pod delovno vlado.**

Ali boste šli v avdijenco h kralju ob priliki eventualnih konsultacij.

— **Ako me kralj pozove o priliki konsultacij, bom šel na dvor, toda kot vodja republikanske stranke. Naravno je, da bom s tem kralja priznal »via facti«. Kralju bom obrazložil svoje stališče v političnem položaju v državi.**

Revolucija v Braziliji

Vlada zatrjuje, da je gospodar položaja

Rio de Janeiro, 25. nov. c. V Braziliji je danes izbruhnila revolucija. V mestih Natal in Pernambuco se je uprlo vojaštvo, prepojeno s komunističnimi idejami. V Natalu se je uprl 21. polk, v Pernambucu pa 29. polk. V Pernambucu so se uporniki polastili Holinde in jo zavzele. Vlada izjavlja popoldne, da so njej zveste čete zopet zasedle Holindo.

V glavnem mestu še ni prišlo do nemirov. Vlada je dala zasesti križišča in važnejše postojanke. Doslej je bilo v mestu aretiranih samo pet ekstremistov.

Popoldne ob 15 objavlja vlada, da se upor v Braziliji ne širi. Upor se je pojavil samo v Daloagi, toda vladne čete so ga kmalu zadušile.

Zvečer znova poudarja vlada, da je gospodar položaja. V glavnem mestu vlada popolen red in mir. Vlada zaseda stalno. Med Natalom in Pernambuco je proglašeno obsedno stanje, ki se bo v slučaju potrebe razširilo nad vso državo.

Abesinski prodor na jugu

Italija je izgubila skoraj vse, kar je v zadnjih tednih z velikimi žrtvami zavojevala

Dopisnik »Newyork Timesa« poroča iz Hararja, da je prodiranje generala Grazianija proti severu popolnoma propadlo. Abesinci so z nožem zavzeli Gabridare in Gorahaj in pregnali Italijane z vsega obrežja reke Fafan, ki so ga zadnje tedne s tolikimi človeškimi in denarnimi žrtvami zasedli. Zavzetje obrežja Fafan je napolnilo Abesince z velikim veseljem. To opažamo tudi v Hararju, ker je naenkrat ponehalo sovraštvo Abesincev proti nam belim ljudem. Sedaj nas Abesinci pozdravljajo, ko hodimo po ulicah, smejejo se nam in nam mahajo z rokami. V abesinskih vojaških krogih ne prikrivajo svojega zadovoljstva. Pravijo, da so bili Italijani dobro zadeti in da niso bili pripravljeni na abesinski protinapad. Drveli so ob reki Fafan navzgor in so izdajali uradna poročila, da je ves Ogaden že njihov. Njihovo prodiranje je bilo prenagljeno in premalo pripravljeno. Abesinci se tudi niso pustili zapeljati v past z italijanskimi napadi na reki Sebeli. Italijani so izgubili sedaj vse ozemlje, ki so ga zasedli, poleg tega pa izgubili še veliko moštva in potrošili veliko denarja.

Tudi poročila o uporih med somalijskimi domačini, ki so jih Italijani vedno potiskali v prve bojne črte in ki so takorekoč nosili vse breme vojskovanja, se potrjujejo. Somalijski askari so divji, ker trpljenja ni konec. Upori znajo napraviti velike težave Italijanom pri dovozu živeža in municije na fronto, ker se ne bodo mogli zanašati na svoje askare. Splošen vtis na južni fronti je ta, da je italijanski položaj slabši, kot je bil v začetku sovražnosti.

Nobenih poročil pa ni z meje angleške Somalije, kjer je baje neka skupina italijanske vojske na tihem prodirala hoteč priti abesinski armadi pri Džidžigi v hrbet. Porazi Italijanov pri Gorahaju bodo tudi to kolono spravili v nevarnost, razen če Graziani ne dobi hitre pomoči.

Abesinska ofenziva ob reki Tafan na južni fronti napreduje

Addis Abeba, 25. nov. b. Čeprav se tukaj uradno še ne potrjujejo vesti o ponovnem zavzetju Gorahaja po abesinskih četah, **pa se potrjuje vest, da so tri abesinske kolone v zadnjih par dneh zelo napredovale in zavzele mnogo novih postojank, ki so jih zasedli in tudi utrdili Italijani. Napredovanje abesinskih čet se v glavnem vrši ob reki Fafan. Iz tukajšnjih uradnih krogov pa se končno čuje, da je abesinski armadi uspelo zavzeti mesto Gabredare z vsemi okoliškimi hribi, ki obvladajo številne dolinice. Mesto Gabredare se nahaja vsega 15 milj južno od trdnjave Gorahaj.**

V uradnih krogih se tudi govori, da je popolnoma mogoče, da so italijanske čete evakuirale Gorahaj in da niti ni prišlo do resnega odpora. Kakšen namen naj bi imel ta italijanski umik, zaenkrat še ni znano.

Uspehi rasa Deste: 2000 Italijanov obkoljenih - 43 strojnic in več tankov zaplenjenih

Potrjujejo se tudi vesti, da je četam rasa Deste uspelo obkoliti nad 2000 italijanskih vojakov pri mestu Hamargebu, ki so ga bili Italijani že zasedli. Bitke so v polnem teku in zaenkrat še ni znan končni izid. Znano je le, da se Italijani več-

krat v neredu umikajo ter da zapuščajo na bojišču ogromne žrtve, ker je ogorčenje abesinskih vojakov prekipelo vse meje vsled zadnjih nasilstev italijanskih vojakov nad neoboroženim in nedolžnim abesinskim prebivalstvom, ki je ostalo v oči Italijanov okupiranih krajih.

Poveljniku ras Desti se je posrečilo prekiniti na več mestih zvezo med italijanskimi oddelki Grazianove armade, ki so pridrli najgloblje proti severu od glavnega stana generala Grazianija. Potrjuje se vest, da je pri mestu Hamargebu prišlo do krvave bitke, kjer so bili Italijani poraženi in so se morali umakniti ob silnih izgubah. Abesinski vojaki so se vrgli zopet na dva tanka in streljali skozi odprtine, dokler niso pobili moštva tanka. Njihov plen je bil 43 strojnic, ogromna množina municije in dva tanka. Dalje se je abesinskim četam posrečilo pregnati včeraj Italijane tudi iz mesta Aanale, ki leži 24 milj južno od Sasabaneha.

Na pomoč Grazianiju

Napulj, 25. nov. b. Po krajšem prestanku so odplule včeraj zopet tri ladje z večjim številom vojakov in vojnim materijalom v vzhodno Afriko. Nekaj časa se je pošiljal v vzhodno Afriko le še vojni materijal, municija in orožje ter manjši oddelki strokovno usposobljenih vojakov. Sedaj pa so se pričele pošiljati okrepitve generalu Grazianiju, ki od začetka vojne ni dobil nobenega novega prirastka. Okrepitev Grazianovih čet se tolmači tako, da namerava general Graziani žimpreje dospeti do železniške proge in odrezati zveno za dobavo orožja.

Italijansko uradno poročilo št. 54

Rim, 25. novembra. AA. Agencija Stefani objavlja tale komunike št. 54:

Na bojišču prvega armadnega zbora so oddelki izvedli izvide na črti Selikot—Kalet. V odseku drugega armadnega zbora se nadaljuje organiziranje in ustanovitev vojaških postaj. Oddelki tretje divizije »Gilovinanac« so v pokrajini Ende zavzeli Zonguj, ki leži jugovzhodno od Adue. Pri tej operaciji so sodelovali oddelki črnih srajc in domačini iz Cahame in Nadira. Abesinske čete so se utrdile na reki Takazi. Letalstvo izvaja svoje redne letalske izvide v pokrajini Tembiena in proti Amba Aladžiju.

Severno bojišče

Ras Sejum uničil 3 bataljone

Havas poroča: Abesinsko uradno poročilo pravi, da so abesinske čete rasa Sejuma včeraj severno od Makale uničile tri italijanske bataljone.

Havas poroča o uničenju 3 italijanskih bataljonov naslednje: Abesinci je vodil dedžasmač Hareš, ki je slovit po svoji veliki sposobnosti, s katero vodi svoje čete. Borba med abesinskimi četami in Lahi se je razvnela pri Halovi, severno od mesta Makale. Trdijo, da so Abesinci presenetili Lahe v trenutku, ko so bili pri kosilu. En italijanski major je padel takoj v začetku bitke. Italijani so se v veliki zmedenosti in brez glave razbežali na vse strani ter pustili Abesincem 8 konj in 153 mezgov ter mnogo municije.

Boji v Tigri

Posebni poročevalec Havasa javlja: Na tigrejskem bojišču so oddelki drugega armadnega zbora stopili v borbo s četami fitaorarija Abaja in dosegle znatne uspehe. Abesinski poveljnik se je moral umakniti s hudimi izgubami. Italijanske čete so ujele večje število Abesincev.

Domači odmevi

Šefi gen. štabov MZ pri knezu-namestniku

Belgrad, 25. novembra. AA. Nj. kralj. Vis. knez-namestnik je priredil danes ob 13 kosilo v čast romunskega in češkoslovaškega vojaškega odposlanstva. Kosilu so prisostvovali Romuni general **Samsonovici**, načelnik romunskega glavnega generalnega štaba in generala **Atanasiju** in **Panasesco**, Čehoslovaki general **Husarik**, pomočnik načelnika češkoslovaškega glavnega generalnega štaba in generala **Fiala** in **Maticka**. Kosilu so dalje prisostvovali predsednik kraljevske vlade in zunanji minister dr Milan Stojadinović, minister vojske in mornarice armadni general Peter Živković, načelnik glavnega generalnega štaba armadni general Marič, generala Peter Kosić in Dimitrije Živković, minister dvora in prvi pribočnik Nj. Vel. kralja.

Odmev govora dr. Korošca

Belgrad, 25. nov. m. Včerajšnji govor notranjega ministra dr. Korošca v Ljubljani je bil tudi danes predmet številnih komentarjev v vseh političnih krogih. Z njim se bavi danes tudi tukajšnje časopisje. »Pravda« poroča nocoj o govoru dr. Korošca sledeče:

»Govor notranjega ministra dr. Korošca v **Ljubljani je imel zelo ugoden odmev v vseh političnih krogih.** Odstavki njegovega govora o popolnih svoboščinah ter figurativni prikaz bodočih volitev je pokazal, da gremo k ponovni demokraciji in ureditvi političnega življenja. V tem pogledu je **združena opozicija, kakor se je danes poudarjalo, zadovoljna** ter je **tudi njen program, da bi v popolni politični svobodi samo stranke bile tiste, ki bi na nove volitve pripeljale svoje volilce in da tega ne bi storil nihče drugi. Politični krogi poudarjajo konstruktivnost dr. Korošcevega govora, ki je v celoti obrazložil in sigurno pokazal linijo, smer in pot, po kateri naj hodijo naši politiki v svojih težnjah. Ko je dejal, da se bodo** prihodnje parlamentarne volitve vršile tedaj, ko se bo dosegla popolna pomiritev, je s tem opozoril vse bivše politične stranke, da je potrebno pristop k organiziranju te stranke.

V zvezi s tem se je slišalo tudi, da bi bilo potrebno, da primeru JRZ sledijo tudi ostale politične organizacije, ki so do 6. jan. obstojale kot stranke. Sedanji zakon, kakor se vidi, to dopušča. Kar se pa tiče očitkov združene opozicije, ki je bil tolikokrat poudarjen, da ona ne bo prijavila svoje stranke vse do sprejema političnih zakonov, pa aludira na oni del dr. Korošcevega govora, v katerem pravi, da se volilni zakon, ki je v notranjem ministrstvu že izdelan, lahko po skrajšanem postopku izda v 14 dneh. Isti krogi sklepajo, da očitki opozicije s tem padejo, enako pa se opaža tudi odločnost vlade, da bo šla po izvršeni organizaciji politične stranke, ki bo mogla v danem trenutku prevzeti na sebe vso odgovornost, na volitve po predhodni izdaji političnega zakona in razpisu novih volitev.«

Levica naskakuje Lavala

Del radikalne stranke bo odšel v isti tabor s komunisti

Pariz, 25. nov. V četrtek se prične v zbornici velika bitka med Lavalom in levico, ki je sedaj v narodni fronti. Levica bo v zvezi z dnevnim redom takoj zahtevala razpust desničarskih oboroženih organizacij, medtem ko bo Laval zahteval prednost za proračunsko razpravo in predlagal, da pride vprašanje desničarskih organizacij šele kot druga točka dnevnega reda na vrsto. Radikali bodo imeli še enkrat priliko rešiti, ali da zrušiti vlado. V političnih krogih se veruje, da bo večina radikalov, ki se zbirajo okrog Herriota, nastopila v obrambo vlade in preprečila Lavalovo demisijo. Radikali okrog Herriota namreč ne želijo sodelovanja z narodno fronto, vsled česar ni izključeno, da bo prišlo do manjšega razkola v radikalni stranki, tako da bodo nelzprosni levičarji v radikalni stranki razdeljeni in bodo odšli v tabor skrajne levice, kamor prav za prav tudi spadajo.

Posledice sankcij pri nas

Belgrad, 25. nov. AA. Danes ob 10 dopoldne se je sestala v veliki dvorani trgovske zbornice v Belgradu konferenca gospodarstvenikov, ki jo je sklicalo ministrstvo za trgovino in industrijo, da prouči položaj, ki je nastal z izvajanjem sankcij proti Italiji. Konferenco je otvoril minister za trgovino in industrijo dr. Vrbanić.

Minister za trgovino in industrijo je v svojem govoru izjavil, da so gospodarske sankcije proti Italiji, ki smo jih morali uvesti radi svojih obvez na podlagi pakta Zveze narodov, stopile v veljavo 18. t. m. in da je bila konferenca sklicana, da predstavniki gospodarskih ustanov povedo svoje mnenje o posledicah sankcij za naše gospodarstvo.

Generalni tajnik trgovsko-industrijske zbornice iz Zagreba dr. Adolf Čuvaj je nato z izčrpnim referatom pojasnil položaj, ki je nastal zaradi izvedbe sankcij. S tem v zvezi je stavil konferenci predloge o ukrepih, ki bi bili potrebni na področju gospodarske, devizne in prometne politike. Dr. Čuvajeve predloge so izpopolnili zastopniki ostalih gospodarskih zbornic in ustanov.

Guverner Narodne banke dr. Radosavljević je pojasnjeval obseg ukrepov, ki so bili izdani v zvezi z ukinitvijo klirinškega sporazuma med našo državo in Italijo. V zaključni besedi je minister za trgovino in industrijo dr. Vrbanić izjavil, da bo vlada upoštevala predloge gospodarskih organizacij in da bo izdala vse potrebne ukrepe, ki naj ublažijo škodljive posledice sankcij za naše gospodarstvo.

Pravični pa le bodimo

15. nov. t. l. je bil v Ljubljani ustanovni občni zbor nove krščanskih delavske organizacije, »Zveze združenih delavcev«, ki izpoveduje ista načela in sredstva socijalnega boja kakor »Društvo Združenih privatnih nameščencev« (»Del. pravica« pravi: diši po imenu!). »Delavska pravica« (21. XI. 35.) pravi, da so to novo delavsko organizacijo ustanovili tisti ljudje, ki so ob zadnjih volitvah v Delavsko zbornico 23. okt. 1933. dosegli, da je »ob naznačenih volitvah utihnil celokupni katoliški tisk, obmolknil v veliko škodo krščanskega delavstva«... Tu ne bomo obravnavali vprašanje, kako je prišlo do tega, da imamo danes dve krščanske organizaciji v nameščenski, in od 15. nov. dalje tudi v delavski skupini, povedati bočemo le, da »katoliški tisk«, vsaj kar se »Slovenca« tiče, ob naznačenih volitvah ni utihnil, ampak je bil prav zvesto na svojem mestu. Poleg redne delavske rubrike je posebej za volitve v Delavsko zbornico prinašal članek za člankom od 6. oktobra pa do 24. okt. 1933, ko je priobčil izid volitev. V delavski skupini se je boril za zmago belih glasovnic (Jugosl. strok. zveze), v nameščenski pa za zmago zelenih glasovnic, ker »Društvo združenih zasebnih in trgovskih nameščencev: brez oklevanja izpoveduje naziranje, da more sedanjemu socialnemu kaosu edinole iz integralnega krščanstva priti ozdravljenje.« (»Slovenec«, 20. okt. 1933, uvodnik). Uvodničar »Delavske pravice« vseh teh člankov ni prebral, zato pravi, da je »katoliški tisk ob naznačenih volitvah utihnil«, prav tako ne »Jutrov« referent za »klerikalizem«, ki je vrstice »Delavske pravice« s slastjo ponatisnil, češ: »Razcep med klerikalnim delavstvom«. Naj storita to sedaj, ko smo jima brez kakih slabih namenov povedali.

Zavarovani židje

Zadnje dni so bile na Poljskem in na Ogrskem velike demonstracije proti Židom. Na Poljskem, v Varšavi, Lvovu, Lodzu, na Ogrskem pa v Budimpešti na univerzi, ker so se židovski akademiki prav predrzno norca delali iz ogrskih katoliških akademikov, ki so zahtevali, da se tudi po predavalnicah na visoki šoli v Budimpešti izobešijo križi, kakor so izobešeni po drugih visokih šolah na Ogrskem. Pri blagoslovitvi teh križev so si katoliški in židovski akademiki skočili v lase, dokler niso Židov pognali iz dvorane. Demonstracije so se potem nadaljevale po ulicah, šele policija je napravila red.

O teh protižidovskih nemirih piše tudi Delavska politika«, ki izhaja dvakrat na teden v Mariboru in z grozo ugotavlja, da je bilo pri teh nemirih 20 židovskih dijakov ranjenih (v naslovu pravi, da celo 26). Koliko tisočev Rusov (največ revežev, ker so bogati večinoma pravočasno pobegnili ali pa prestopili h komunizmu) so Židje pobili po širni Rusiji, koliko poljskih domačij so Židje že pognali na boben, o vsem tem »Delavska politika«, seveda, nič ne piše, pač pa, da so ogrski akademiki v svojem glavnem mestu pretepli nekaj židovskih akademikov, ki so izzivali. Ob koncu poročila pa pravi, da so bile demonstracije najete in so imele fašistični značaj. Tako! Takale reč proti Židom je najeta in fašistična! 21. nov. je bilo v Plovdivu 20 Židov obsojenih radi komunizma. Ali je tudi to »najeto« in »fašistično«? — Sedaj šele vemo, kaj pomeni toliko ponujana »skupna fronta proti fašizmu«! To je torej fronta, ki se bo bila za svobodo Židov in komunistov! Židje in komunisti vedo, pa »Delavska politika« tudi, da je marksizem židovski otrok!

Nekdaj in sedaj

V petek, 22. nov. smo v članku »Slovenski železniški program« poročali: Potrebno je sedaj notranje posojilo v znesku 300 milij. Din, ki bi ga država najela kot kratkoročno pri Drž. hip. banki in vsega izrabila za obnovo želez. prog. Slovenija ne sme biti odpravljena s kakšnimi 10 do 15 milj., temveč upravičeno zahtevamo, da se Sloveniji da najmanj četrtino nabavljenega kapitala, ker so naše železnice aktivne.

»Jutro«, kateremu so se najbrž zaprli njegovi informacijski viri, to vest ponatiskuje z zoprnimi opazkami, češ: Sedaj pa že bo, »glavno slovensko glasilo vladne stranke«, tako piše, torej bo! »Jutro« se naš pogum, da upamo povedati, do česa vsega imamo pravico, zdi nekaj nezaslišnega. Seveda, »Jutro« si kaj takega ni upalo, čeprav je bilo vse drugače »glasilo vladne stranke« kakor pa smo mi, zato pa tudi nima nobenih izkušenj, kako je z našo pravico, da jo je treba tisočkrat tirjati in zapisati, pa še ni nič. »Jutro« je pa njega dni samo oblast ščuvalo na klerikalce, pa je bilo takoj kaj, zato se je »lahko vsak dan postavilo s poročilom, da so napovedi izpolnjene, in vsak dan je lahko nanovo napovedovalo nove progone »Slovenca« pa pravico zahteva, in »Jutro« naj se njegovemu pogumu nič tako zoprno ne čudi.

Most čez Donavo

Belgrad, 25. novembra. m Danes popoldne se je nadaljevala konferenca med našim prometnim ministrom dr. Spahom in romunskim prometnim ministrom Franasovicijem. Tej konferenci so prisostvovali tudi železniški strokovnjaki iz našega in romunskega železniškega ministrstva. V glavnem so razpravljali o možnosti zboljšanja prometnih razmer z Romunijo ter o zgraditvi novega mostu čez Donavo pri Turu Severinu.

Osebne vesti

Belgrad, 25. novembra. m. S kraljevim ukazom je postavljen za ravnatelja II. državne realne gimnazije na Poljanah v Ljubljani Bogumil Remec, dosedanji ravnatelj v Kruševcu.

Belgrad, 25. novembra. Premeščena sta v dravsko finančno ravnateljstvo, carinski odsek, za višjega finančnega tajnika pete skupine in za šefa odseka Borivoje Miletić, višji finančni tajnik iste skupine v finančnem ministrstvu; v primorsko finančno ravnateljstvo, carinski odsek, za višjega finančnega tajnika pete skupine dr. Ante Tentor, višji finančni tajnik dravskega finančnega ravnateljstva.

Belgrajske vesti

Belgrad, 25. novembra. m. Nj. kralj. Vis. knez-namestnik Pavle je blagovolil odobriti, da se Jugoslovanska pevska zveza stavlja pod pokroviteljstvo Nj. Vel. kralja Petra II.

Belgrad, 25. novembra. AA. Po sklepu italijanske vlade je treba vsako pošiljatev za Italijo opremiti s potrdilom o poreklu blaga. Transporti brez potrdila o poreklu blaga bodo na italijanski meji od 28. t. m. odklonjeni.

Belgrad, 25. novembra. Aca Stanojević, šef izvršnega odbora Jugoslovanske radikalne zajednice, je popolnoma okreval.

Belgrad, 25. novembra. m. Danes je prispel semkaj na poziv pravosodnega ministra dr. Mileta Miškulina predsednik apelacijskega sodišča v Ljubljani dr **Golia**, ki bo o poslovanju in potrebah tega sodišča te dni poročal na merodajnem mestu.

Japonska: 97 milijonov ljudi

Tokio, 25. novembra. AA. Havas poroča: Po uradnem popisu prebivalstva na dan 1. oktobra t. l. je bilo na Japonskem 97.5 milijona ljudi. Napram številu leta 1930 je prebivalstvo naraslo za sedem promile.

Dr. Beneš - naslednik Tomaža Masaryka

Praga, 25. nov. SE. Vprašanje naslednika predsednika Masaryka je še vedno aktualno, čeravno je vlada uradno zanikala, da bi se bil predsednik odpovedal svoji visoki službi. To je tudi res, ker odpovedi še ni, toda vse te dni so bila pogajanja med vladnimi strankami, kako to vprašanje urediti, da bi šlo gladko brez vsakega političnega razburjenja. Zdi se, da je bil sporazum dosežen in tudi od predsednika republike potrjen. Za naslednika Masarykovega je določen dr. Beneš in je gotovo, da bo njegova izvolitev šla gladko brez zaprek. Zunanji minister pa naj bi postal dr. Osusky, ki je 15 let čsl. poslanik v Parizu.

Dunajska vremenska napoved: Dopoldne jasno, pozneje zvišanje oblačnosti z zahodnimi vetrovi. Kmalu zopet padavine.

Mussolini grozi - Pariz odnehuje

Prepoved petroleja - vojna

Italija bi tudi zapustila Zvezo narodov

Ženeva, 25. nov. c. V vprašanju sankcij proti Italiji je danes nastopila občutna napetost. Odbor osemnajstorice bi se moral sestati v petek in prepovedati uvoz v Italijo še petroleja in premoga in tudi bencina. Mussolini je namreč te dni izvršil več zelo ostrih protestnih nastopov v Londonu in Parizu. Tam je protestiral proti nameri, da se prepove izvoz petroleja, premoga in bencina v Italijo.

V svoji protestni noti je Mussolini poudaril, **da smatra te surovine za življenjsko potrebo Italije. Doslej ni protestiral proti gospodarskim in finančnim sankcijam, ker jih ni smatral za dejanje sovražnosti proti Italiji. Če bi pa sedaj še te surovine prišle na tabelo sankcij, potem bi Mussolini moral smatrati to kot delo sovražnosti proti Italiji in bi to povzročilo najprej izstop Italije iz Zveze narodov. Mussolinijeva nota je tolike narave, da mislijo, da bi prišlo do občutnega zvišanja napetosti v Evropi, če bi koordinacijski odbor v Ženevi razširil sankcije na petrolej, bencin in premog.**

Odloženo . . .

Izhod iz trenotne zagate je bil kmalu najden. Francoski ministrski predsednik Laval je namreč sporočil v Ženevo, **da mu ne bo mogoče prisostvovati v petek, 29. t. m., seji sankcijskega odbora, ker bo zadržan v parlamentu. Zato prosi, da se delo koordinacijskega odbora za nekaj dni odloži. Takoj nato je predsednik Vasconcellos objavil sledeče uradno poročilo:**

»Popoldne je predsednik Laval sporočil, da mu ni mogoče prisostvovati zasedanju koordinacijskega odbora, ki bo v Ženevi 29. t. m. Zaprosil je odbor, naj se zasedanje odloži za nekaj dni. Predsednik Vasconcellos je sklenil, da se seja odloži in da se določi nov datum zasedanja v petek, 29. novembra. Med tem časom pa bo delal odbor strokovnjakov, ki bo pripravil vse potrebno za bodočo sejo odbora osemnajstorice.«

Na Dalnem vzhodu

Kitaj sklene z Japonci zvezo . . .

Japonska je organizirala revolucijo v sever. provincah Kitaja

Tokio, 25. nov. c. Kitajski odpravnik poslov je danes obiskal japonskega zunanjega ministra in mu ponudil pogajanja za sklenitev zavezniškega in gospodarskega sporazuma med Kitajsko in Japonsko. Japonski zunanji minister je izjavil, da se lahko pogajanja takoj začno.

Avtonomni antikomunistični odbor je v severni Kitajski razširil izredno veliko število letakov, v katerih poziva prebivalstvo, naj podpre novo ustanovljen avtonomni režim. V letakih naglaša potrebo, da prebivalstvo sodeluje z Japonsko in Mandžurijo, za ustvaritev splošnega panazijskega programa. Zlasti poziva novi režim tajno udruženje »Cintang« (Modro društvo) k sodelovanju. Prebivalstvo je takoj uničilo vse letake, in strgalo one, ki so bili nalepljeni po zidovih. V imenu vseučilišča in pretežnega dela pekinškega prebivalstva, je izjavil znani filozof Husein na čelu cele vrste drugih predstavnikov kulturnega življenja v Severni Kitajski v posebni cirkularni brzojavki, da so odločno proti vsakemu poskusu, da se neki deli Kitajske odcepijo od domovine, ali da se v njih ustanavljajo posebne politične institucije in organi. Severna Kitajska zahteva, od centralne vlade, da zbere vse narodne sile v svrho ohranitve teritorijalne in upravne integralnosti države.

Pristaši severnokitajskega separatističnega pokreta v Tientsinu so včeraj nenadno napadli večje število javnih zgradb in jih davi na vse zgodaj zasedli. Zavzeli so tudi upravo policije, magistrat ter zgradbe železniške direkcije. V Tientsinu je bilo objavljeno obsedno stanje.

O dogodkih v Tientsinu poroča japonska agencija Rengo:

Davi na vse zgodaj so se pričele velike demonstracije več tisoč avtonomistov pod vodstvom van Minga poveljnika avtonomistične borbene organizacije. Demonstranti so zavzeli nekatere zgradbe, tako kitajski magistrat, orožniško vojašnico, direkcijo mukdenske železnice in druge. Nikjer niso naleteli na nikak odpor.

Novi člani odborov Bolniške blagajne trgovskega in podpornega društva

Belgrad, 25. nov. Zastopnik ministra za socialno politiko in narodno zdravje g. Mirko Komnenović je s svojim odlokom z dne 23. novembra 1935 razrešil dožnosti začasno imenovanih **članov ravnateljstva in nadzornega odbora, kakor tudi namestnike pri bolniški blagajni trgovskega in podpornega društva** v Ljubljani in postavil za nove člane in namestnike članov ravnateljstva in nadzornega odbora: a) iz vrst delodajalcev: Kočan Anton, prokurist Zadružne gospodarske banke v Ljubljani, Kralj Anton, tajnik Zadružne zveze, Farazinc Anton, trgovec v Celju, Smrkolj Albin, trgovec v Ljubljani, Klinar Peter, ravnatelj Državne hipotekarne banke v Ljubljani, dr. Žitko Stanislav, odvetnik iz Ljubljane; b iz vrst delojemalcev: Martelanc Ivan, uradnik Vzajemne zavarovalnice v Ljubljani, Globočnik Rajko, uradnik Ljudske posojilnice v Ljubljani, Kovačič Anton, uradnik v Mariboru, Melicer Franc, poslovodja tvrdke Krisper v Ljubljani, Tomo Trop, knjigovodja tvrdke Reich v Mariboru, Štih Ludvik, uradnik Zavarovalne družbe »Croatia« v Ljubljani.

Namestniki:

a) **Delodajalci:** dr. Ahačič Kozma, trgovec iz Tržiča, Kocmur Alojzij ravnatelj I. delavskega konsumnega društva v Ljubljani, Jože Jagodic, trgovec, dr. Franc Pavlin, ravnatelj Ljubljanske kreditne banke, Pavel Fabijan, trgovec iz Ljubljane, dr. Vebic Demetrij, odvetnik v Novem mestu. b) **Delojemalci:** Vinko Košir, uradnik Gospodarske zveze v Ljubljani, Andoljšek Janez, uradnik Vzajemne posojilnice v Ljubljani, Kunstek Štefan, uradnik tovarne »Stora«« v Št. Vidu nad Ljubljano, Gruden Ivan, trgov. sotrudnik tvrdke Žitič v Ljubljani, Munda Franc, knjigovodja tvrdke Stermecki iz Celja, Ludvik Avgust, uradnik Kreditnega zavoda v Ljubljani.

Nadzorni odbor:

a) **Delodajalci:** Ivan Avsenek, industrijalec iz Ljubljane, Karel Soss trgovec iz Ljubljane. b) **Delojemalci:** Sitar Alojzij, sotrudnik tvrke Mayer, Zemljič Josip, uradnik tvrdke Medic-Zankl.

Namestniki:

a) **Delodajalci:** Zabret Josko, industrijalec iz Britofa pri Kranju, Verbič Anton, trgovec iz Ljubljane. b) **Delojemalci:** Hvale Jože, uradnik Zadružne gospodarske banke v Ljubljani, in Ciril Likar, uradnik tvrdke Ranzinger v Ljubljani.

Kongres ženskih frizerjev

Belgrad, 25. novembra. m. Danes dopoldne so imeli svoj tretji kongres damski lasničarji iz vse države. Kot uvod v ta kongres je bilo vso noč v hotelu »Palast« tekmovanje mojstrov v friziranju dam. Soglasno je bila sprejeta resolucija, naj se obrt damskega friziranja kot posebna strokovna obrt loči od brivske obrti in da se navadnim brivcem prepove izvrševati naveden obrt. Ta resolucija bo predložena trgovinskemu ministru.

Dunajska vremenska napoved: Dopoldne jasno, pozneje zvišanje oblačnosti z zahodnimi vetrovi. Kmalu zopet padavine.

† Duh. svetnik Martin Poljak

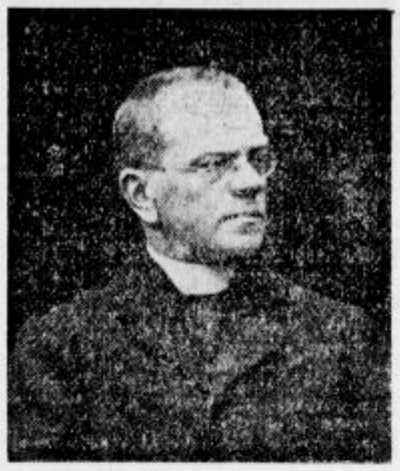

Včeraj ob pol 11 dopol. je zatisnil oči v svojem stanovanju v Rožni ulici 11 v Ljubljani pred kratkim upokojeni sostrski župnik gosp. Martin Poljak. Vse prijatelje in znance, ki so pač vedeli, da je bolezen neozdravljiva, je ta vest zelo užalostila. Zakaj pokojnik je bil plemenit prijatelj, o katerem je bila ena sama sodba: Pravi Izraelec, v katerem ni zvijače.« O njem pač vsi soglašajo: kjerkoli je služboval — bil je kaplan v Šmihelu pri Novem mestu, župni upravitelj in župnik v Ajdovcu, naposled celih 28 let župnik v Sostrem pri Ljubljani — nikjer ni ostavil niti enega nasprotnika, pač pa polno dobrih del in trajno blagoslovljenih naprav. V Sostrem je obnovil mogočno cerkev, ki jo je zgradil njegov prednik župnik Zupan, poleg nje oskrbel ubožnico in zgradil novo lepo pokopališče. Tu bo našlo njegovo truplo zadnji počitek, pa tudi plemeniti njegovi duši je tu sredi hvaležnih župljanov zagotovljen trajen hvaležen spomin molitve in dobrih del.

Ljubi gosp. Martin! Na tisti sliki sošolcev maturantov ljubljanske gimnazije iz leta 1888 in bogoslovcev iz leta 1892 v svoji sobi si vestno beležil dan smrti sošolca ... z bolestjo v srcu beležimo ostali dan Tvojega slovesa (25. november); ljub in drag si nam bil po svoji pravi, sveži preprostosti srca, in z bolestjo Te vračamo Gospodu Bogu, ki si mu bil tako zvest služabnik!

Rajni gospod svetnik se je rodil v Ljubljani 2. novembra 1863, v mašnika je bil posvečen 23. julija 1891. Letos je zaradi bolezni stopil v pokoj in se naselil v svojem rodnem mestu Ljubljani. Zasluženi pokoj pa je užival le kratek čas. Za rajnim žaluje tudi uredništvo »Slovenca«, saj je bil gosp. Poljak eden najstarejših in najbolj zvestih dopisnikov in sotrudnikov »Slovenca«.

Truplo blagopokoinega bo danes popoldne ob pol 2 slovesno blagoslovljeno pred stanovanjem (Rožna ulica 11), nato pa ga bodo prepeljali v Sostro. Tam bo v sredo, 27. novembra ob 10 dopoldne v župni cerkvi slovesna črna sv. maša in nato pogreb na župno pokopališče. Poseben avtobus bo vozil iz Ljubljane, Krekov trg, ob pol 9.

R. i. p.!

Tam dol na Kočevskem...

V sredo 13. novembra je prinesel »Slovenec« članek o sedanjih razmerah na Kočevskem. Prav pa je, če vemo tudi in obudimo spomine, kako je bilo na Kočevskem pred in med svetovno vojno.

Nepobitna resnica je, da v dvojezični kranjski deželi Slovenci niso imeli na Kočevskem nobenih narodnih pravic. Nikjer po Kočevski deželici za ondotne Slovence ni bilo ne v cerkvi, ne v šoli slovenske besede. Mesto Kočevje z okolico je štelo najmanj eno tretjino Slovencev že pred vojsko, — saj je bilo od nemškega učiteljstva za Slovence vpisanih okrog ena tretjina šoloobveznih otrok. In za vso to narodno manjšino v lastni deželi niso imeli Slovenci v šoli nič slovenskega pouka, razen par ur v višjih razredih kot predmet. Niti verouka se niso smeli slovensko učiti. Prav tako se tudi v cerkvi za vse te Slovence ni spregovorila nobena slovenska beseda, razen v spovednici.

Ko je pred petindvajsetimi leti hotel neki slovenski kaplan ustanoviti izobraževalno društvo za Slovence v Kočevju in okolici, so ga Kočevarji dejanjsko napadli; nikjer ni mogel dobiti hrane in tako je bil prisiljen zapustiti Kočevje.

Po statističnih podatkih je bilo v mestnih kočevskih ljudskih šolah pred svetovno vojno okrog 145 otrok vpisanih po narodnosti kot Slovenci. Skušalo se je doseči tedaj slovensko šolo v Kočevju za slovenske otroke. Že tedaj se je toliko staršev podpisalo za ustanovitev slovenske šole v Kočevju, da so imeli vsi skupaj čez 80 šoloobveznih otrok. Na grožnje Kočevarjev in na pritisk tedanjega glavarja so nekateri svojo zahtevo po slovenski ljudski šoli preklicali; vendar pa je kljub vsemu pritisku ostalo stanovitnih pri svoji zahtevi še toliko Slovencev, da so vsi skupaj imeli 37 šoloobveznih otrok. Za ustanovitev šole pa se je zahtevalo tedanje čase nad 40 šoloobveznih otrok druge narodnosti, zato se takrat slovenska šola ni dosegla. Pač pa je eden tedanjih slovenskih kaplanov dobil v predalih kočevskega časopisa te pridevke: »Der slovenische Hetzapostel« (slovenski hujskač). »Der slovenische Agitator für Schule in Kirche« (slovenski agitator za šolo in cerkev).

Zanimivo je, kako so nekateri dokazovali, da za Slovence v Kočevju ni potrebna slovenska šola. Tako so modrovali: »Slovenski otroci se slovensko naučijo doma od staršev, v šoli pa naj se naučijo nemško.« Po tej kočevski in sploh nemški logiki bi torej bila potrebna slovenska šola za nemške otroke, ker ti se doma od staršev naučijo nemško, v šoli naj bi se pa slovensko. Tako jim je takratni kaplan tudi povedal, pa jim ta logika ni šla v glavo.

Če upoštevamo šolo in cerkev, vidimo, da imajo Kočevarji še vse pravice. Povsod na Kočevskem se uči v šoli in pridiga ter moli v cerkvi še v nemškem jeziku, dočim za po vseh kočevskih vaseh raztresene Slovence še danes marsikje ni slovenske molitve in pridige, še marsikje na občini ni slovenske besede, kljub temu, da bodo že najbrže v lastni kočevski deželici Nemci v manjšini.

Kako grozna razlika nad pravicami in razmerami Slovencev na Kočevskem nekdaj in med pravicami in razmerami Nemcev sedaj. Pa še vpijejo in trobijo po svetu, da so zatirani Slovenci pa nekdaj na kočevskem ozemlju kmalu ne bi smeli med seboj slovensko govoriti. Piscu teh vrstic se je samemu primerilo prav blizu Črnomlja, kjer je bila nemška šulferajnska šola, ko je s prijateljem na cesti govoril slovensko, da ga je nahrulilo kmečko dekle z besedami: »Hier muß man deutsch reden.« (Tukaj se mora nemško govoriti.) Pa naj bo zaenkrat dosti. Morda še kdaj kaj.

„Pred ukinitvijo drame v Ljubljani“

Pod tem kričečim naslovom je kulturni dopisnik zagrebških »Novosti« iz Ljubljane — o — priobčil v tem proslulem glasilu JNS z dne 23. t. m. senzacijonalen članek, kjer skuša Zagrebčanom in po njih tudi ostalemu jugoslovanskemu svetu natvezti neke bajke, kot da je v Ljubljani zapaziti »tendenco, da se zopet drama in opera združita pod enim krovom (v opernem gledališču), da bi se moglo dramsko gledališče porabiti za cilje Prosvetne zveze«. No, kaj tako iz trte izvitega pa že davno nismo slišali. S tako vestjo seveda ne bi v Ljubljani mogel uspeti, saj bi se člankarju vsi smejali, zato jo je treba tiskati vsaj v Zagrebu, kjer bo kdo nasedel — in »Novosti« so — in odkoder bo prišla tja, kamor je prav za prav namenjena. Nekaj bo že ostalo od nje, čeprav ni resnična, si mislijo neki ljudje, vsaj to, da se prikaže večina našega naroda in seveda tudi Prosvetna zveza kot skrajno nekulturna. Pri tem ne pomisli, za kaj bi bilo treba Prosvetni zvezi dramskega gledališča; morda za »diletantske« predstave, ki jih ima lahko po svojih domovih, za pisarne ali morda za kak nov kino, ali kaj? Glavno je, da se zavpije v Zagrebu, odkoder se bo potem ponatiskovalo v Ljubljani in v Belgradu ter delale senzacije, ki nimajo osnove. Do tega sklepa pride — o — samo na podlagi »nekih sistematskih ščuvanj proti gledališču, češ, da daje komade, ki niso v skladu s kulturnimi težnjami slovenskega naroda; da so bile prirejene celo organizirane demonstracije, da bi se ta namen podkrepil in v nekem ljubljanskem dnevniku so bili objavljeni celo uvodniki posvečeni temu problemu. Zato so te govorice zbudile toliko večjo nozornost ... itd.« To so edini dokazi za »senzacije«, ki jih dopisnik pod takim naslovom trosi v svet, kot slepo orodje skupine ljudi, ki jim na srcu ni gledališče, temveč vse kaj drugega... Prosvetna zveza pa je nas pooblastila, da z vso odločnostjo zavrnemo taka nelepa sumničenja, ki imajo samo namen, vreči senco in sovraštvo na slovensko prosvetno organizacijo, ki je nekim krogom še vedno trn v peti. In poslužujejo se pri tem takih metod, ki jih mora vsak pošten človek najodločneje obsoditi. Tako se je pokazalo staro intrigantstvo v novi luči. Upajmo pa, da jugoslovanski svet ne bo tako naiven, da bo izmišljeni »senzaciji« nasedel, kot so »Novosti«. Članek sam je čisto navadna podtaknitev, ki ima namen, prikazati slovenske katoličane kot rušilce slovenske kulture.

† Msgr. Ivan Rotner

Z monsignorjem Rotnerjem, senjorjem duhovščine šaleške dekanije, je legel v grob predzadnji tovariš številnega, slovitega letnika, ki je dal lavantinski cerkvi same odlične duhovnike. Monsignorja Rotnerja tovariši so bili vsi trdnejšega zdravja. Življenje jim je obetalo višja leta, kakor so jih razen monsignorjev Vrežeta in Rotnerja dosegli. Že dolgo se je vedelo, da bo msgr. Vreže vse prekosil.

Monsignor Rotner izhaja iz imovite družine v Limbušu pri Mariboru. Vendar se je pokojni vse življenje odlikoval — rekel bi — s samostansko priprostostjo, ki ga je pripeljala tako visoko na lestvi življenja.

Bolj malo je tako prostornih župnišč v škofiji, kakor je škalsko. Njegovi osebi pa je vsa leta zadostovala le ena soba. Bila je obenem sprejemnica, pisarna, študijska soba in spalnica. Preprost v obleki, zmeren v jedi in pijači, natančen v dnevnem redu je v smotrenem delu — prispel do praga 75. leta, čeprav ga je že v dijaških in bogoslovskih letih smrt sumljivo ogledovala, čeprav so mu jo napovedovali že koj ob njegovem prihodu v Škale.

To je treba vedeti, da razumemo njegovo vedenje, ko je v občevanju z drugimi družil milino s strogostjo, često v vseh odtenkih. Do sebe pa je bil vedno neizprosno strog. — Dasi vesel po naravi, se je mnogokrat opazilo, s koliko odločnostjo se je premagoval, da je skrival neznosne bolečine trdovratne bolezni, ko je tako dolgo in vztrajno glodala, preden je spodjedla življenjski živec. — Prav do zadnjega pa je bil vnet za božjo čast in zvest v poklicu, prav kakor v letih mladosti, ko je kaplanoval, bodisi v Šmarju, bodisi v Rogatcu ali v Slov. goricah. Svoje življenjske moči pa je pustil kot župnik v Pamečah (12 let) in v Škalah kot župnik in dekan 26 let. — Ni lahko kateri duhovnik po četrt stoletju v tako hvaležnem spominu, kakor je msgr. Rotner med Pamečani in župljani v pameški soseski. In ostal bo, dokler ne leže v grob rod, ki ga je pokojni monsignor učil in vzgajal. Isto velja za Saleško dolino v podvojeni meri! — Saj so od blizu in daleč na obeh župnijah hiteli ljudje k njegovim pridigam, stanovskim in družbenim naukom ter cerkvenim pobožnostim, ki jih je rajni uvajal, pa modro in stanovitno rodil.

Lahko je dejal, da ga skrb za lepoto božje hiše razjeda. Saj je na obeh župnijah vzorno obnovil in okrasil župne in podružne cerkve! Kajpada je bila glavne skrbi deležna cerkev sv. Jurija v Škalah.

V tej župniji je oskrbel po vojni podružnicam dvanajst, župni cerkvi pa štiri zvonove. Vsa ta dela pa so bila le sredstvo, da je pridobival duše za Boga. — Bil je do zadnje bolezni, ki mu je ohromela vse življenjske moči, izvrsten govornik. Nad vse rad se je odzival vabilu za slovesnejše priložnosti v soseski. Njegove pridige je prenašalo tudi homiletično glasilo. Ne le da je bil v spovednici vedno in zgodaj na razpolago, tudi z misijoni, tridnevnicami in stanovskimi duhovnimi vajami je dajal župljanom radi tolikih gospodarskih, družabnih in talnih razlik tako težavne škalske župnije prilike dovolj za obnovo duš.

Občudovanja vredna je bila njegova točnost in vestnost v vodstvu dekanije — pretežno hribovite. Bil je duhovnikom-dekanijcem vedno hvaležen za vneto in složno delo.

Ko so ga odlikovali Rim, Maribor in Belgrad, je dejal »Nisem iskal časti; a ko so tu, se bojim, da bi mi plačilo v večnosti prikrajšale!« — Zato je delal dobro še bolj na skrivaj, da ve le On, ki piše knjigo življenja. Zato je svojo zadnjo menda najhujšo preizkušnjo — bolezen sprejel in prenašal tako nenavadno vdano in potrpežljivo, dasi je lahko slutil, da bo onemogočila še mnogo lepih načrtov. — Rekel je le to, če ga je kdo pomiloval: »Bog najbolje ve, zakaj je tako dobro.«

Upal si, da boš na spomlad lahko še enkrat šel obiskat lepe Pameče, torišče prejšnjega delovanja v Mislinjski dolini.

Lansko poletje si jih obiskal — si li vedel — za slovo? Odšel si zdaj v lepše kraje. Monsignor, živi tam v Bogu! ie

ALBUS

Terpentinovo milo odstrani vso nesnago in varuje Vaše perilo

Nepismenost v državi in Sloveniji

Ljubljana, 25. novembra.

Ob uvedbi splošne šolske obveznosti v bivši Avstriji, to je »cislajtanskie polovici bivše avstro-ogrske monarhije, so statistiki — bilo je v drugi polovici prejšnjega stoletja, ugotovili, da imajo med vsemi nekdanjimi avstrijskimi narodi najmanj nepismenih (analfabetov) Čehi, za njimi avstrijski Italijani, ki pač niso predstavljali nikakega kmetskega ljudstva, za njimi Nemci, Slovenci pa smo se združili v spodnji vrsti, med Poljaki, Rusini, istrskimi in dalmatinskimi Hrvati ter Srbi. V teku pol stoletja pa smo se Slovenci temeljito popravili in tik pred začetkom svetovne vojne so morale avstrijske oblasti in njihovi statistiki z začudenjem ugotoviti, da smo Slovenci po pismenosti napredovali na prvo mesto, to je, da smo imeli sorazmerno manj nepismenih nego Čehi, Italijani in Nemci, dasi so tudi ti potisnili svojo številko dovolj navzdol.

Prvo mesto po pismenosti smo Slovenci obdržali tudi v novi državi in smo celo v takem naskoku, da se bodo morale druge banovine še dolga leta, nemara celo stoletje truditi, da nas bodo dohitele, zakaj tudi Slovenci ne bomo mirovali in se bomo pošteno trudili, da izgine pri nas še zadnji ostanek te sramote vsakega naroda. Iz državne statistike, ki jo oblasti pravkar objavljajo, pa moremo sklepati, da smo Slovenci, ki smo morda najmanjši kulturni narod Evrope, v resnici tudi eden najbolj kulturnih narodov. Mnogi večji narodi, z imenitnejšo tradicijo, kakor Italijani, Francozi, Grki, celo Holanđci in Angleži, da ne govorimo o še bolj tipičnih zapadnih narodih, kakor Španci in Portugalci, se ne morejo pobahati s tako nizkim odstotkom nepismenosti, kakor ga izkazuje Slovenija.

Državna statistika izkazuje, da je bilo l. 1933 v vsej državi 5,418.339 oseb (3,250.368 moških in 2, 167.971 žensk), ki so znali pisati in brati. Vračunane pa so samo osebe, ki so stare že nad deset let. 55.737 oseb starih nad 10 let (20.445 moških in 35.737 žensk) pa je znalo samo brati. Nepismenih pa je bilo 4,408.471 oseb (1,557.931 moških in 2,850.540 žensk). V odstotkih je znalo pisati in brati 54.83% oseb (67.31% moških in 42.90% žensk), samo brati 0.56% (0.42% moških in 0.70% žensk). Popolnoma nepismenih pa je bilo v državi 44.61% (32.27 moških, 56.40% žensk). Skupno število državljanov vračunano v to število, to je oseb nad 10 let starosti, znaša 9,882.547, kolikor jih je bilo leta 1933 dne 31. marca naštetih. K temu prištejmo še otroke pod 10 leti, ki v to statistiko niso všteti, to je 4,051.491, pa dobimo tedanje končno število vseh prebivalcev naše države, to je 13,934.038.

Toliko o statistiki nepismenosti in pismenosti v vsej državi. Sedaj pa poglejmo v Slovenijo (z otroci vred):

Slovenija je štela 31. marca 1933 skupno 1,144.208 prebivalcev (551.211 moških in 593.087 žensk). Otrok do 10. leta je bilo 287.301 (144.944 moških in 142.357 žensk). Med osebami nad deset let starih, jih je znalo pisati in brati 798.957 (382.427 moških in 416.530 žensk), samo brati je znalo 10.576 oseb (2455 moških in 8121 žensk). Nepismenih pa je bilo skupno 47.464 (21.385 moških in 26.079 žensk). Po odstotkih je znalo brati in pisati v Sloveniji 93.23% (94.13 moških in 92.41 žensk). Samo brati je znalo 1.23% (0.61 moških in 1.8 žensk). Nepismenih je bilo skupaj 5.54% (5.26% moških in 5.79 ženskih). To se pravi, da ni znal med vsemi nad 10 let starimi prebivalci Slovenije komaj vsak osemnajsti ne pisati ne brati. To so po veliki večini zelo stari ljudje, zlasti v Slovenski Krajini, ki jo je Madjarska kulturno zapostavljala, da pa je odstotek še vedno tako visok, je kriv temu velik dotok delavstva iz Bosne, Dalmacije in Like, ki pač niso Slovenci, od katerih pa zna le redkokateri brati. Kar še prispeva k temu odstotku, so pač duševno zaostali, kreteni in idioti (mišljeno v zdravniškem smislu), katerih pa ima vsak narod gotov odstotek. Statistika države ne izkazuje prav nič drugega, kakor da zna vsak normalen zdrav Slovenec ali Slovenka brati in pisati. Slovenija je tudi edina banovina v državi, kjer, absolutno vzeto, zna več žensk pisati in brati kakor moških. Relativno seveda nekoliko manj, to se pravi, da uživata v Sloveniji oba spola popolnoma enake pravice in dolžnosti glede osnovnošolske izobrazbe. Slovenija je tudi edina banovina v državi, kjer se šolska obveznost dosledno in strogo izvaja.

Sedaj pa primerjajmo druge banovine v državi, in sicer samo po odstotkih: za Slovenijo, ki ima 5.54% nepismenih, pride takoj mesto Belgrad, ki ima sorazmerno še enkrat več nepismenih, namreč 10.87%. Največje mesto države ima torej sorazmerno dvakrat toliko nepismenih kakor pretežno Slovenija, ki je v bistvu le uboga dežela kajžarjev in dninarjev. Za Belgradom pride savska banovina, ki ima 27.67% nepismenih, nato donavska, ki jih ima 28.87%, primorska z 57.46%, moravska z 61.96%, drinska z 62.11%, zetska s 66.4, vardarska z 70.86% in vrbaska z 72.60%.

Naj pride sedaj s pričo teh številk znani sotrudnik zagrebškega »Večera«, ki je svojčas trdil, da povzroča velik odstotek nepismenosti v Zagrebu veliko število — slovenskih služkinj!

Številke o pismenosti Slovenije so naš ponos in zanje moramo biti hvaležni prejšnjim našim kmetskim in delavskim rodovom, ki so z lastnimi žrtvami ustvarili lepe šolske stavbe v Sloveniji in s tem omogočili naš splošni osnovnošolski pouk.

— **Pri zaprtju, motnjah v prebavi** vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec naravne »**Franz-Josef grenčice**«.

Novo mariborsko šolo grade

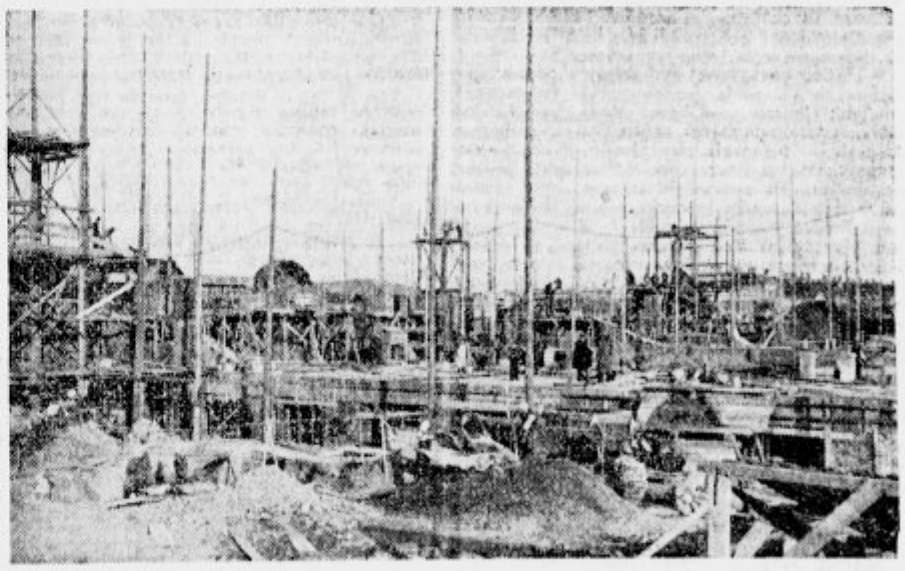

Zgradba novega šolskega poslopja v magdalenskem predmestju je za radovedne Mariborčane že več tednov dobrodošla senzacija. Dan za dnevom romajo cele gruče penzionistov in drugih ljudi, ki imajo več časa, preko mostu na desni breg Drave ter po Frankopanski cesti do stavbišča. Zlasti živahno je okrog opoldanskih ur, med 12 in 14, ko se penzionistom pridružijo še mlajši poklicni ljudje, ki jih ogromna stavba, kakršne pač zlepa ni videti, zvabi na izprehod v magdalensko predmestje. Pa je res nekaj posebnega pogled na ta labirint razsežnih odrov in ogromnih proti nebu štrlečih lesenih stebrov, med katerimi kar vidoma raste od tal zidovje iz rdeče opeke. Na vseh teh odrih, na vrhu zidovja in okrog stavbišča pa pravcato mravljišče delavcev. Nad 200 jih je zaposlenih pri zgradbi, zidarjev, tesarjev in težakov. Tesarji so se utaborili v šupah okrog zgradb ter pridno pripravljajo strešno ogrodje, da bo gotovo, čim končajo zidarji svoje delo. Namestili so na stavbišče celo električne žage in cirkularke pojejo svojo presunljivo pesem od jutra do mraka. — Kljub vremenskim oviram je zrastlo poslopje z izredno naglico že preko prvega nadstropja. Izgleda celo, da je to že drugo nadstropje, vendar povzroča ta videz samo precej od tal dvignjeno visoko pritličje. Še nekaj tednov, pa se bo obhajal likof pri največji mariborski šolski zgradbi, ki bo najmodernejša in najbrže tudi po zunanjosti najlepša v celi državi.

Pri lenivosti črevesa

kataru v črevih, obolenju skrajnega črevesa odstranjuje naravna

FRANZ-JOSEFOVA

grenka voda zaprtje spodnjih organov dobro in na lo. Mnogoletne izkušnje uče, da poraba Franz-Josefove vode izborno ureju je funkcije črev.

Reg. po min. soc. pol. in nar. zdr. S-br. 15485, 25. V. 35.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

DRAMA. Začetek ob 20

Torek, 26. novembra: Zaprto.
Sreda, 27. novembra: *Kralj Edip, Kameniti gost.* Red Sreda.
Četrtek, 28. novembra: *Vesela božja pot.* Premijera Red B.
Petek, 29. novembra ob 15: *Kralj Edip.* Dijaška predstava. Izven. Globoko znižane cene od 5 do 14 Din.

OPERA. Začetek ob 20

Torek, 26. novembra: *Aida.* Red A.
Sreda, 27. novembra: *Faust.* Gostuje Josip Rijavec. Izven.
Četrtek, 28. novembra: *Pies v Savoji.* Red Četrtek.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Torek, 26. novembra: Zaprto.
Sreda, 27. novembra ob 20: *Vihar v kozarcu.* Red C.
Četrtek, 28. novembra ob 20: *Mejda.* Red B.

Drobne novice

Koledar

Torek, 26. novembra: Silvester, opat; Leonard Portom., spoznavalec. — Mlaj ob 3.36. — Herschel napoveduje sneg.

Osebne vesti

= **Promoviran je bil** 23. novembra v Inomostu za doktorja vsega zdravilstva g. R. Marinšek iz Naklega. Čestitamo.

= **Iz državne službe.** Premeščen je Pavle Česnik, upravni pisarniški uradnik pri okrajnem glavarstvu v Metliki, k okrajni izpostavi v Škofji Loki. — Od okrajne izpostave v Škofji Loki je premečen k okrajnemu glavarstvu v Metliki Ivan Berdon, zvaničnik.

Vsi govorniki

odvetniki, profesorji, učitelji, duhovniki in pevci nujno potrebujejo Mr. Bahovčeve

„Smreka" bonbone

izdelani so iz smrekovega ekstrakta in mentola. Radi tega vzdržujejo svežost glasu, ublažujejo

kašelj in hripavost.

Nadalje desinficirajo usta in grlo, preženejo žejo, razbistrijo glavo. So pa tudi prijeten pripomoček pri omejitvi prekomerne kaje. Zavitki po Din 3.— in 5.— v lekarnah in drogerijah.

Apoteka **Mr. L. Bahovec** Ljubljana, Kongresni trg 12.

— **Sneg na Dolenjskem.** Dočim včeraj ni bilo v Ljubljani nobenega novega snega in je še stari skopnel, je po vsej Dolenjski že v zgodnjem jutru pričelo snežiti in je snežilo skoraj vse dopoldne. Ob dolenjski in šentjanški progi je zapadlo kakih 5 cm snega, ki je lepo pobelil vsa polja, dočim ga je kočevski vlak pripeljal s seboj v Ljubljano na vozovih najmanj 20 cm.

— **Posestne spremembe v Ljubljani in okolici.** Slava Kajfeževa iz Domžal je prodala Štefanu Žigonu, stanujočemu v Rožni dolini VIII, stavbno parcelo 85-10 k. o. Gradiško predmestje v izmeri 978 m² za 29.340 Din. — Na Lepi poti stanujoča Antonija Šimčeva je prodala v Postojnski ulici stanujoči posestnici dve parceli k. o. Trnovsko predmestje z vrtnarskim inventarjem za 25.000 Din. — Od posestnika Janka Pečnika in žene Ane v Dravljah je kupil posestnik Feliks Černivec z ženo Pavlo parcelo št. 968 k. o. Zgornja Šiška za 46.000 Din. — Od istih je kupil posestnik Franc Tome iz Dravelj parcelo št. 113-3 k. o. Dravlje za 21.530 Din. — Tovarna portlandskega cementa »Split«, d. d. v Splitu, zastopana po upr. svetniku Alfredu Cohenu in prokuristu Samuelu Goldsteinu, je prodala vl. št. 635 k. o. Petersko predmestje I. del, obstoječe iz travnika, vile in skladišča v izmeri 8805 m² Olgi Bizjakovi, soprogi industrijalca v Zagrebu, za 920.000 Din. — Posestnik in trgovec Josip Bahovec na Sv. Jakoba trgu je prodal mesarju Franu Javorniku na Grosupljem dva travnika ob Dolenjski cesti za 23.000 dinarjev.

Odebelelim osebam

pomore ena čaša naravne

Franz-Josefove

grenke vode zjutraj na tešče do lahke stolice.

Reg. po min. soc. pol. in nar. zdr. S-br. 13485, 26. V. 35.

— **Svarimo pred neko damo,** ki hodi po župniščih itd. ter se izdaja za sorodnico škofa Mahniča in izsiljuje denar pod pretvezo nujnih verskih zadev. Naznaniti jo je treba orožnikom.

— **Štiri nove igre.** Podeželskim odrom sporočamo, da je izdala Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani sledeče nove igre: **Voda,** kmečka komedija v treh dejanjih, spisal Jože Vombergar (20 oseb — 4 ženske in 16 moških), druga predelana izdaja (Ljudske igre 16. zvezek), 24 Din; **Jurij Pepček** ali osramočeni zakonski mož, veseloigra v treh dejanjih, spisal francosko Moliere, poslovenil Ivan Koštial, 8 oseb — 3 ženske in 5 moških), 14 Din; **Vrata,** duhovna igra za advent in božič v petih slikah, spisal Maria Salomon, poslovenil Joža Vovk (Ljudske igre 8. zvezek), 20 Din; **Božična igra,** po starem ljudskem rokopisu priredil Niko Kuret, glasbeni del uredil Matija Tomc (Ljudske igre 13. zvezek), 20 Din.

— **Za avtobusni izlet v Gorico—Trst** 2. in 3. decembra sprejema »Putnik« v Ljubljani. Prijave še jutri do 18. ure.

— **Izlet s posebnim vlakom na Dunaj** bo od 14. do 18. decembra. Prijavite se do 1. decembra pri »Putniku« v Ljubljani. Cena vožnje iz Ljubljane na Dunaj in obratno v III. razr. 280 Din.

— **Predavanje »Narodne knjižnice in čitalnice« v Zagrebu,** Kraljice Marije ul. 3. V sredo, 27. t. m. ob pol 21 predava g. univ. prof. dr. Fran Tučan o temi: »Kroz planine Južne Srbije« (s projekcijami). Vstop prost.

Ljubljana

K štrajku na univerzi

Dne 21. t. m. so tehniki ljubljanske univerze stopili v tridnevni protestni štrajk zaradi nove uredbe tehnične fakultete. Ob zaključku štrajka, v soboto 23. t. m., je bil na podlagi sklepa nekaterih strokovnih društev, ki so se izjavila solidarna s tehniki, podaljšan še na ponedeljek, 25. t. m. Nekatera strokovna društva so se izjavila, da so s tehniki solidarna proti novi uredbi, da pa s tem štrajka ne odobravajo.

Akademska zveza, kot zastopnica slovenskih katoliških akademikov, izjavlja sledeče: Priznavamo upravičenost odpora tehnikov proti novi uredbi. Z načinom borbe proti tej uredbi se AZ ne strinja, ker se poprej niso poslužili nikakih drugih sredstev, ki bi se jih logično morali poslužiti. Ker so nam interesi univerze sveti, nam je bilo do tega, da poteče štrajk čim mirneje. Zato tudi nismo hoteli štrajka s silo preprečiti. Mnenja smo namreč, da je štrajk kot prvo sredstvo zlasti na univerzi škodljiv. Zato izjavljamo, da bomo v bodoče prisiljeni slične štrajke preprečiti.

Ljubljana, 25. novembra 1935.

Akademska zveza.

⊙ **Priprave za letošnji časnikarski koncert** se bližajo koncu. V knjigarni Glasbene Matice na Kongresnem trgu se že dobe vstopnice in kdor noče zamuditi izredne prilike, da prisostvuje največji koncertni in družabni prireditvi, kar jih bomo imeli v letošnji sezoni, naj pohiti in kupi vstopnico že v predprodaji. Zanimanje za časnikarski koncert je namreč tako veliko, da bodo najbrž vstopnice pošle že v predprodaji. Letos pade 1. december na nedeljo in ker vreme itak ni ugodno za izlete, snega pa še ni, da bi se šli smučat, bomo ostali doma in pojdemo na časnikarski koncert na Tabor.

⊙ **»Nabiralna dneva« mestne občine ljubljanske bosta, kakor smo že poročali, 30. novembra in 1. decembra t. l.** Ob tej priliki bodo prodajali mestni uslužbenci kupone po 1, 5 in 10 din v korist »Pomožne akcije« za brezposelne in druge potrebne ljubljanske občane in njihove mnogobrojne družine, ki so nujno potrebni vsaj toliko podpore, da jim bo omogočeno skromno preživeti in prebiti prihajajočo zimo. Trdno pričakujemo, da bodo tudi sedaj pokazali Ljubljančani svoje vedno dobro srce in odprte roke, kadar je potreba pomagati svojim bližnjim in da ne bo nobenega, ki ne bo odkupil nekaj kuponov po možnosti.

⊙ **Prva predavanje Karitativne zveze v Ljubljani** bo danes ob 8 v beli dvorani hotela Uniona. Predava Fr. S. Finžgar o: »Dvojno lice našega časa«. Nujno se vabijo vsi, ki jim je pri srcu sedanja stiska časov, posebno še člani in dobrotniki karitativnih organizacij. Vstopnine ni.

⊙ **Predavanje v Rokodelskem domu.** Drevi bo imel g. vladni inšpektor dr. Rudolf *Andrejka* svoje tretje predavanje iz zgodovine ljubljanskega obrtništva. Dosedanji dve predavanji sta vzbudili veliko zanimanje med rokodelci in obrtniki. V resnici je izredno poučno vedeti, kakšno je bilo življenje v obrtnih krogih pred dvesto ali tristo leti v naši Ljubljani. Vsako predavanje je lepo zaokrožena celota in zato bo tudi današnje predavanje zanimalo tudi onega, ki pri prvem ali drugem predavanju ni bil navzoč. Drevi ob osmih se zberimo v obilnem številu v dvorani Rokodelskega doma. Komenskega ulica št. 12.

KINO UNION TEL. 22-21

Ob 16, 19·15, 21·15 uri **Danes** zadnjič **Frančiška Gaal** kot **PETER**

JUTRI: ANNY ONDRA v filmu po Dickensovem romanu **Mala Dorrit**

Predprodaja vstopnic od 11—12·30 in od 15 ure dalje

⊙ **Predavanje v Mostah o Abesiniji.** V sredo, dne 27. t. m. ob 8 zvečer bo v Ljudskem domu skioptično predavanje o Abesiniji. Predaval bo mladi slovenski pisatelj g. Mirko Javornik. Predavatelj sam, ki je prepotoval že mnogo dežel, nam je porok, da predavanje ne bo le poučno, ampak v vseh ozirih zanimivo. Pridite vsi!

⊙ **Združenje čevljarjev v Ljubljani** vabi gg. člane, da se polnoštevilno udeleže pogreba dolgoletnega člana g. Terbežnika Dionizija, ki bo v torek, dne 26. t. m. ob 14 popoldne iz Hrenove ulice 17 na pokopališče k Sv. Križu. — Uprava.

⊙ **Bežigrajski nebotičnik.** Komisija gradbenega urada je izdala vporabno dovoljenje za bežigrajski »nebotičnik«, palačo 4 nadstropij, ki jo je zidal stavbenik Mavrič in je last restavraterja na glavnem kolodvoru g. Cirila Majcena. Nekatere stranke so se že vselile. V bežigrajskem »nebotičniku« bo tudi velika, moderna kavarna, ki bo otvorjena na Silvestrovo.

⊙ **Slaba tramvajska zveza pred Evropo.** Potniki se pritožujejo, kakšno slabo zvezo ima tramvaj pred Evropo. Med tem časom, ko morajo čakati na tramvaj, ki pripelje iz Šiške za Vič, pelje v nasprotni smeri že en tramvaj, na krožni progi pa kar dva.

⊙ **Tatvina.** V soboto se je neznan tat splazil v stanovanje mesarskega pomočnika Karla Žužka na Poljanskem nasipu 34 ter je od tam odnesel dve kompletni moški obleki, črno dolgo suknjo, več druge obleke, čevlje, 1400 Din gotovine, mnogo suknja in nekaj zlatnine, tako da trpi Žužek okoli 9000 Din škode. Za predrznim tatom zaenkrat ni nobene sledi.

⊙ **Srajce, modne in športne,** kravate, naramnice, žepne robce ter razno jagrovo perilo, kupite v Vašo zadovoljnost le pri tvrdki Miloš Karničnik, Stari trg 8.

⊙ **Najlepše darilo za Miklavža** je zbornik »Slovenska fotografija«. Dobi se v knjigarnah in pri Foto klubu — Spedicija »Grom«, Kolodvorska 41.

Maribor

□ **Danes zvečer v Union na Slomškovo proslavo.** Mariborčani ne pozabimo na to, da se danes otvarja jubilejno Cirilmetodovo leto s Slomškovo proslavo. Maribor bo tekom tega leta središče slovesnosti, posebno pa še ob sklepu. V nas samih mora zaradi tega že danes zaživeti zavest, da bomo vse storili za slovesen potek jubilejnih slavnosti in pa za razširjenje dela v prid beatifikaciji Slomška. **Maribor, danes na Slomškovo proslavo!**

□ **Karitativna zveza v Mariboru** prosi cenjeno občinstvo, da se pri podpiranju revežev in beračev poslužuje nakaznic, ki jih izdaja »Karitativna zveza«. Nakaznice se glasijo na 25 par, 50 par in 1 Din. Karitativna zveza je uvedla nakaznice iz sledečih razlogov: 1. da se strogo omeji beračenje na res nujne slučaje; 2. da se podpirajo samo domačini. Onim, ki se podpirajo, izplača »Karitativna zveza« na nakaznice denar, v mnogih slučajih se pa nabavljajo živila. Ker s 1. decembrom odpre Karitativna zveza na Aleksandrovi cesti št. 6 pomožno kuhinjo, se bo na izkazane delila revežem in beračem hrana. Glede izgovorov, ki jih uporabljajo berači, ki v mnogih slučajih nočejo sprejeti nakaznic, javlja »Karitativna zveza« sledeče: Pisarna je v predpisanih urah vedno odprta. Podpora se izda vsakemu potrebnemu in vrednemu. V to svrho dobiva »Karitativna zveza« informacije iz verodostojnih virov. Vedno se pa branijo nakaznic le oni, ki podpore sploh ne zaslužijo. »Karitativna zveza« ima in zasleduje najboljše namene. Podpira reveže materijalno, nudi pomoč z nasveti in informacijami. Karitativna zveza naproša občinstvo, da si nabavi nakaznice (kupone). Ko pride prodajalec nakaznic, ne odvračajte ga. Ako ne pride, blagovolite se prijaviti v pisarni »Karitativne zveze«, Aleksandrova cesta 6, ali pa v podružnici Cirilove knjigarne v poslopju Zadružne gospodarske banke, Aleksandrova cesta 6. S tem načinom podpiranja revežev in beračev boste podprli res vredne in potrebne.

□ **Knjige Družbe sv. Mohorja** za družbenike so prišle. Dobijo se v Mariboru pri vratarju frančiškanskega samostana in pri župnih uradih. Pri prevzemu je plačati 2.— Din za poštnino.

□ **Krst nove operete »Majda« je uspel** in je sprejelo gledališko občinstvo pri nedeljski premieri to delo s toplim odobravanjem. Operета bo tvorila letos nedvomno veliko privlačnost za gledališče. Skladatelja Kozino je občinstvo pri premieri burno pozdravljalo in tudi režiser Delak je žel zasluženo pohvalo. Gledališče se je nahajalo v prazničnem razpoloženju, kakor ga že dolgo nismo doživeli. Prva ponovitev uspele domače operete bo v četrtek 28. t. m. za red B.

□ **Kulturno-feministični odsek ženskega društva** v Mariboru priredi v sredo 27. t. m. ob 20. uri v prostorih Ljudske univerze recitacijski večer iz slovenske protivojne literature. Vstop prost.

□ **Marijina kongregacija** za gospe pri Srcu Jezusovem ima shod danes ob pol 5. uri pop.

□ **Ljudski oder ponovi** v nedeljo dne 1. decembra ob pol 17. uri znano vojno dramo »Rožmarin« na odru Zadružne gospodarske banke.

□ **Smuška karta Pohorja.** Mariborski »Putnik« je izdal prospekt s smuško karto Pohorja. Prospekt obsega vse pohorske tujskoprometne postojanke v sliki in opisu ter pregleden načrt za smuške ture preko celega pogorja. Karta je prav primernega reklamnega pomena, obenem pa priročen in praktičen pripomoček vsem smučarjem, ki se na Pohorju še ne spoznajo.

□ **»Malomeščani« na mariborskem odru.** Drama pripravlja kot naslednjo novost Kreftovo tragikomedijo »Malomeščani«. Delo je v novejši dramski literaturi svojevrsten pojav ter je živ dokument medvojne dobe.

□ **Zetev smrti.** V splošni bolnišnici je umrla v starosti 73 let vzgojiteljica Marija Štancer. V Studencih, Kralja Matjaža ulica 28, je umrl 14letni sin železniškega kovača Adolf Obrojnik. Na Tržaški cesti 3 je umrla v starosti 54 let soproga posestnika Marija Grgič. Naj počivajo v miru.

□ **Draga reklama.** Več tednov sta se mudila v Mariboru brata Karl in Hans R. iz Gradca ter stanovala pri nekem gostilničarju sredi mesta. Pri mariborskih trgovcih sta pobirala naročila za posebno izdelane reklamne napise in za vsako naročilo zahtevala takoj precejšnje predplačilo. Ko pa so začeli naročniki povpraševati, kaj je s tablicami, sta pobrala šila in kopita ter izginila neznanokam. Oškodovala sta precej trgovcev za znatne vsote, pa tudi gostilničarju sta ostala dolžna za stanovanje in hrano.

□ **Uboj pred oknom.** Pred malim senatom so se zagovarjali včeraj 18letni Ivan H., 19letni Ivan K. in 24letni Ivan Janžekovič iz Trgovišča na Dravskem polju. Prva dva sta ootožena uboja posestniškega sina Petra Majcena, zadnji pa je z nožem ranil Ivana H. Med Janžekovičem in H. je obtojal spor radi dekleta. Neko noč je zasačil Janžekovič, ki je bil v družbi Majcena, pod oknom svoje izvoljenke H. in K. Med fanti je prišlo do spopada na nož. Janžekovič je zadel H. v vrat, pa ga ni nevarno ranil. H. in K. pa sta zadala Majcenu smrtonosne rane v hrbet in trebuh, da je kljub prepeljavi v ptujsko bolnišnico umrl. H. in K. sta bila obsojena na 4 leta strogega zapora. Janžekovič pa na 3 mesece strogega zapora.

Celje

⊙ **Spremembe v vodstvu celjske Mestne hranilnice.** Kraljevska banska uprava dravske banovine v Ljubljani je z odlokom z dne 15. novembra 1935 razpustila na osnovi paragrafa 27. hranilničnega regulativa sedanji upravni odbor mestne hranilnice v Celju ter poverila upravo Antonu Fazarincu, trgovcu v Celju, kot gerentu s pravicami in dolžnostmi ravnateljstva upravnega odbora hranilnice. Istočasno je bil imenovan sledeči sosvet osmih članov s posvetovalnim glasom: dr. Voršič Alojz, odvetnik; inž. Dolinar Janko; Kolobar Stojan, slikar in pleskar; Strmecki Rudolf, veletrgovec; Leskovšek Franc, trgovec; Hofbauer Anton, trgovec; Hočevar Mirko, odvetnik; Goloh Karel, mizar; vsi iz Celja.

⊙ **Zopet občinska seja.** V petek bo ob 6 uri zvečer zopet redna seja celjskega mestnega sveta. Na dnevnem redu so tekoče zadeve.

⊙ **Vsem železniškim upokojencem, vdovam in sirotam,** stanujočim v Celju, celjski okolici in Petrovčah. Radi podaljšanja veljavnosti rumenih legitimacij in naročitve vložkov za leto 1936 naj se vsi prizadeti javijo od 6. do 12. decembra t. l. v postajni blagajni na kolodvoru v Celju, kjer dobe navodila o predložitvi potrebnih listin.

⊙ **Delitev novoletnih nagrad po trgovinah.** Združenje trgovcev za okraje Celje, Gorenji grad in Šmarje pri Jelšah opozarja svoje člane, da so še vedno v veljavi sklepi občnih zborov iz l. 1933 in 1934. Na omenjenih občnih zborih je bilo sprejeto načelo, da se običaji delitve koledarjev in drugih nagrad ob novem letu in drugih prilikah med letom absolutno odpravi. Teh sklepov se morajo brezpogojno držati vsi člani Združenja, sicer se bo proti kršiteljem postopalo disciplinarno.

⊙ **Umrla sta** v celjski bolnišnici Stronmayer Henrik, 71 let, urar v Celju, Tovarniška št. 5; Mlakar Ljudmila, 28 let, žena posestnika iz okolice Vojnika, N. v m. p.

⊙ **Ne »Naša volja« — temveč volja staršev.** Neki oče, čigar sin obiskuje tukajšnjo realno gimnazijo, se je pritožil, da se med dijaki razširja list »Naša volja«. Iz pisanja lista sodeč gre za mladinski pokret Pohorcev, ki so med starejšimi itak zgubili vse pristaše, zato bi pa sedaj radi ribarili v kalnem in so v ta namen razpredli svoje mreže med naivno mladino. Omenjeni oče je izjavil, ko mu je sinko pokazal imenovani listič, ki posveča med drugim tudi precej pažnje dnevni politiki, odločno sledeče: »Ne »Naša volja«, temveč **moja volja ho odločala!**« Ravnateljstvu priporočamo, da kolportiranje tega lista med dijaki prepove.

⊙ **Star grešnik pod ključem.** Dne 17. avgusta t. l. je nekdo ukradel pekovskemu pomočniku Nikolaju Jevšniku iz Celja iz neke gostilne v Zavodni kovčeg z obleko in perilom v vrednosti 1000 Din. Tatvine je bil osumljen 33letni Franc K. iz Šmartna ob Paki, ki je takrat neznano kam izginil. Zasledovan je bil po policijskem dnevniku. Končno so ga oblasti dobile v Dolenjem Logatcu, kjer je bil aretiran ter prepeljan v Celje. Franc K. seveda tatvino taji, a vse okolnosti kažejo, da je on storilec.

Poizvedovanja

Izgubil sem škornej od Figovca do Linhartove ulice. Poštenega najditelja prosim, naj za odda v podružnici »Slovenca«, Miklošičeva c. 5.

Ptuj

Stoletnico rojstva skladatelja Davorina Jenka proslavimo v Ptuju v torek 26. t. m. v mestnem gledališču. Začetek ob 20 uri.

Regulacija Rogoznice. Potok Rogoznica je že od pantiveka delal veliko škodo, ker je poplavil vsako leto do 400 ha rodovitne zemlje — njiv in travnikov—, ki leže med Ptujem in vasjo Brstje. Da se temu odpomore, ni kazalo drugega, da se lotijo temeljite regulacije tega hudournika. Ustanovila se je vodna zadruga, ki je s pomočjo banske uprave regulacijo lansko leto dovršila do mostu v Budini na državni cesti Ptuj—Ormož. Z regulacijo pa je nevarnost poplave le deloma odstranjena. Ogrožen pa je še oni del sveta od navedenega mostu, do izliva Rogoznice v Dravo. Da se nevarnost poplave tudi na tem delu struge odpravi, so se končno odločili, da tudi ta del zavarujejo. Regulira se sedaj le oni del, ki je najbolj ogrožen. Zaenkrat je dovoljen kredit Din 12.000. — Z delom, ki ga vodi g. inž. Lah od okraj. cestnega odbora, se je že pričelo. Zaposleni so samo domači delavci, v prvi vrsti brezposelni. Ostali del struge pride na vrsto, ko bo potreben kredit na razpolago. — S tem bodo prizadeti posestniki obvarovani velike škode, ki so jim jo povzročile vsake leto poplave.

Požar na Dravskem polju. V Stražgojncih pri Cirkovcah je preteklo noč izbruhnil požar pri posestniku Jerneju Habjaniču. Ker je bilo ljudstvo ob času požara že v globokem spanju, se je ogenj naglo razširil na celo domačijo. Zgorela je drvarnica, živinski hlevi ter del stanovanjskega poslopja.

Smrtna kosa. V Orešju pri Ptuju je umrla ugledna posestnica Roza Roškar, stara 67 let; v Rabelčji vasi pa zasebnica Jožefa Mauko, stara 76 let. Naj v miru počivata.

Št. Peter pri Mariboru

Občani — volivci — bivše samostojne občine Št. Peter pri Mariboru in Grušova so vložili prošnjo za zopetno upostavitev občine Št. Peter pri Mariboru. S strani občine Košaki, kamor po komasaciji občin spada Št. Peter, se je vplivalo na podpisnike z raznimi triki, da bi svoje podpise umaknili, kar se je tudi v precej slučajih posrečilo. Zato so med volivci iz Št. Petra ponovno pobrali podpise, ter so ob tej priliki ugotovili, na kak način se je skušalo podpisnike odvrniti od zahteve po samostojni občini in jih pripraviti za umaknitev podpisov. Ker se s takšnim postopanjem občinskih organov volivci bivše samostojne občine Št. Peter pri Mariboru nikakor ne moremo strinjati, smo vložili na pristojno mesto utemeljeno pritožbo, ker pač ne dopustimo, da bi se kratila ljudska želja in zahteva, ki je zakonita in tudi upravičena. Da ne pride do popolnega izraza ljudska želja, bi bilo vsekakor potrebno, da se spremeni sedanji občinski odbor odnosno, da se razpusti in postavijo v občinski odbor občine Košaki novi ljudje, ki uživajo pri nas zaupanje in spoštovanja. — Prvo nedeljo v decembra to je 1. p. m. se vrši popoldne po večernicah v samostanski šoli mesečni sestanek članov prosvetnega društva »Skala«. Na dnevnem redu je predavanje gosp. bogoslovnega profesorja dr. J. Alekšiča o komunizmu in njegovi nevarnosti. — Ustanovili smo si tudi krajevno organizacijo JRZ. Odboru predseduje gosp. Elšnik Jože. K organizaciji JRZ so pristopili vsi ugledneiši žuljani obširne šentpeterske župnije. — V nedeljo, dne 15. decembra pa bo po rani sv. maši shod JRZ v gostilniških prostorih gostilne Sande. Na shodu bo med drugimi poročal tudi naš stari znanec gosp. mariborski podžupan Franjo Žebot.

Sv. Anton na Pohorju

Poleg drugih težav, ki jih imajo Italijani v Abesiniji, je tudi pomanjkanje pitne vode. Mi tu okrog cerkve Sv. Antona jih ne pomilujemo zaradi kakšnih simpatij, marveč zato, ker razumemo njih stisko, saj tudi mi trpimo na pomanjkanju pitne vode v bližini. Čudno, kajne, da nam na Pohorju manjka pitne vode! Pa je žalostna resnica, kajti 856 m visoki hrib Sv. Antona je le nekak »izrastek« Male Kope. Svet je neka čudna zmes, ki prepušča vodo. Zato moramo hoditi po pitno vodo skoro pol ure daleč po strmi, kameniti poti v grabo. Posebno težavno je po zimi ter za živino in ljudi zaradi ledu. Res da so zasnovani načrti za napravo primerne cisterne, kamor bi se stekala strešna voda s cerkvene in farovške strehe, a kaj, ko pa se vsa zadeva tako dolgo zavlačuje nekje v Ljubljani. Od naše strani so storjeni vsi potrebni koraki, merodajni krogi pri banovini imajo sedaj glavno besedo, ki ji naj dajo — življenje. Prosimo, da se vsa — res nujna zadeva — pospeši in reši.

Škofja Loka

France Jenko sedemdesetletnik. V mali vasici Pungart pri Škofji Loki je nedavno obhajal sedemdesetletnico svojega rojstva znani kolarski mojster France Jenko. Z vztrajnim delom svojih pridnih žilavih rok je vzgojil svoje hčere in sinove, katerih je še šest pri življenju. Eden izmed sinov je poročen na Suhi, dva sta na domačem posestvu, eden pa se je dolgo let nahaja v Ameriki. Izmed hčera je ena na Suhi pri bratu, druga pa služi v domači vasi. Kakor nešteto drugih, tako tudi Jenku ni prizanesla svetovna vojna, kajti že v svojih početkih mu je ugrabila vrlega sina. France Jenko je kljub svojim sedemdesetim letom še čil in zdrav ter prav rad pomaga svojemu sinu, kateremu je pred nekaj leti izročil posestvo, pri kolarski obrti. On je zaveden, neustrašen katoličan. Je zvest naročnik »Domoljuba« in aktiven član gasilskega društva.

Naj da Bog našemu jubilantu še mnogo sreče in zadovoljstva!

Poroka: V nedeljo, 24. t. m. sta se poročila g. Pipinič Rajko, uslužbenec v usnjarni Šubic, in gdč. Minka Primožič, hči čevljarskega posestnika na Spodnjem trgu. Tega dne sta se poročila tudi g. Ramovš Ivan, uslužbenec v tovarni Šešir in zaupnik delavske organizacije, in gdč. Minka Piškur uslužbenka v tovarni Šešir. Novoporočenca sta člana tukajšnjega Prosvetnega društva. Mladima paroma naj da Bog mnogo blagoslova in sreče v novem stanu.

Igra z živimi slikami v uršulinskem samostanu je privabila mnogo meščanov, ki so občudovali krasno izpeljano prireditev. Lepo je bilo videti v večernih urah umetniško razsvetljavo na grajskih oknih v obliki letnice 400, ki je vsakega gledalca spomnila na dolgo dobo 400 let, odkar je ustanovljen uršulinskei red.

Naše dijaštvo

Akademska zveza. Ne rednem semestralnem občnem zboru je bil izvoljen naslednji odbor: Predsednik Janez Erstvec, iur.; podpredsednik Jože Žabkar, phil.; tajnik Vinko Lipovec, phil.; blagajnik Branko Plevnik, iur.; knjižničar Udovič Rasiko, phil.; gospodar Lado Ločniškar, iur.; predsednik revizionalnega odbora Faje Rudolf, iur.; predsednik razsodišča Stane Pavlič iur.

Gospodarstvo

Angleški krediti Rusiji

V Angliji se sedaj razpravlja o eventuelni dovolitvi večjega kredita sovjetski Rusiji. Angleški denarni trg je zadnje čase zelo likviden, zato ni čudno, da si išče ugodnih plasmanov. Sovjetska Rusija uživa kot dolžnik le še dober glas. V zadnjih letih, ko so si druge države pomagale napram inozemskim upnikom z moratoriji, so sovjeti svoje obveznosti točno izvrševali in deloma plačevali kredite celo pred zapadlostjo. — Ugodno znamenje je, da je plačilna bilanca Rusije aktivna. Povečanje produkcije zlata, je k izboljšanju tudi doprineslo svoj delež. Sovjeti pa še vedno potrebujejo mnogo kapitala, zlasti v obliki modernih strojev, radi tega ni čudno, da si industrijske države toliko prizadevajo za ruska naročila.

Edino oviro novemu kreditiranju tvori nerešeno vprašanje predrevolucijskih dolgov. Sovjetska Rusija dolgov carske Rusije še vedno ne prizna. Ti dolgovi pa predstavljajo v Angliji prav znatne vsote. Angleži cenijo svoje privatne predrevolucijske terjatve in dobroimetja v Rusiji na 400 milij. funtšterlingov (100 milijard Din), zato je razumljivo, da se gotovi krogi zoperstavljajo novemu kreditiranju, dokler ni glede teh terjatev vse urejeno.

Angleški industrijski krogi, ki imajo na novem kreditiranju največji interes, predlagajo nekakšno kompromisno rešitev v tem smislu, da bi tudi predrevolucijski ruski upniki prejeli gotova plačila, ne da bi morali sovjeti formelno priznati carske dolgove. Ta predlog predvideva, da bi se z garancijo angleške vlade najelo posojilo po netto 3%, ki bi se prepustilo Rusiji po 6 do 7% in bi se obrestna diferenca uporabila v korist upnikom carske Rusije. City dvomi o izpeljivosti tega načrta, ki pa ga je vlada resno obravnavala. Dosedaj sta vprašanje predrevolucijskih dolgov obe vladi že ponovno razpravljali, vendar brez vsakega uspeha. Bližnja bodočnost bo pokazala, kakšno stališče bo zavzela Anglija napram Rusiji glede novih kreditov, vendar pa ni sigurno, da bo vprašanje starih dolgov rešeno ob tej priliki.

Finančna odpornost Italije

Iz pariške »L'Information« posnemamo: Dne 20. okotobra je Banca d'Italia je zadnjikrat objavila izkaz svojega stanja, po katerem je njena zlata podlaga obsegala za 4.315 milj. lir zlata in deviz. Od tedaj je vsled velikih plačil za blago v inozemstvu zgubila sigurno svojih 300 do 400 milij., tako, da znaša sedaj ca. 4 milijarde. V tej rezervi pride še zlato, ki se je oziroma se bo zbralo vsled centralizacije po privatnikih tezavriranega zlata. Oblasti cenijo, da bo tega 2 milijarde, kar pa je preoptimistično. Iz tega vira se more pričakovati največ 1 milijardo. Iz italijanskih dobroimetij v inozemstvu je pričakovati 3 milijarde, tako, da bodo skupne zaloge zlata in deviz znašale 8 milijard lir. Te zaloge bo Italija potrebovala za kritje deficita v plačilni bilanci, ki ga povečujejo obenem večje potrebe za svrho vojske in sankcije.

Aktivne plačilne bilance bodo tvorila nakazila izseljencev (ca. 2 milijardi) in doma iz tujsk. prometa, ki je znašal tudi 2 milijardi, pa zna vsled notranjih razmer pasti na 1 milijardo. Izvoz pa je prinašal 5 milijard, zna pa radi sankcij pasti na 500 milij. Plačilna bilanca Italije bi torej imela 3 in pol milijarde aktiv.

Pasiva so znatno večja, uvoz je presegal 7 milijard. Italijani so sicer začeli varčevati s surovinami, toda vprašanje je, če bodo s tem izravnali večje potrebe nastale radi vojne z Abesinijo. Napram aktivi od 3.5 milijarde stoji pasiva od najmanj 6.5; deficit torej tri milijarde

Pri tem deficitu bi bile torej zlate zaloge, ki znašajo 8 milijard, v dveh letih in pol izčrpane. Odpornost Italije torej ne bo presegala treh let. To je veliko in je malo; je pa brez dvoma več, kakor pa je treba za čakanje mednarodne pomiritve.

Privatni kliring z Nemčijo

Kot smo že poročali, je bil z današnjim dnem vpeljan z Nemčijo privatni kliring na način, kot je pred uvedbo sankcij veljal v prometu z Italijo. Jugoslovanski uvozniki morajo odsedaj naprej 50% nemških faktur plačati s klirinškimi nakaznicami, ki si jih nabavijo od izvoznikov potom pooblaščenih zavodov. Trgovanje z klirinškimi nakaznicami je že pričelo ter je marka v privatnem kliringu notirala 15.25 Din. Ta tečaj je ca. 13% nižji od klirinškega, kar pomeni, da bodo uvozniki plačali za blago iz Nemčije za 7% manj. Tendenca marke v privatnem kliringu pa je slaba, kar je pri naših velikih terjatvah v kliringu proti Nemčiji razumljivo. Nekateri časopisi so poročali, da bo pri markah intervenirala Narodna banka tako, da bo tečaj stal na 15.—, vendar pa izgleda, da te vesti niso bile točne, kajti napovedane intervenacije ni bilo.

*

Danska uvaja kliring z Italijo. Danska narodna banka se bavi z mislijo, da vpelje v svrho likvidacije danskih terjatev, kliring z Italijo. Gre pri tem za danske terjatve, ki so nastale, predno so stopile v veljavo sankcije. Likvidirale bi se na ta način, da bi danske tvrdke, ki dolgujejo Italiji, svoja plačila izvršile na podlagi klringa potom Narodne banke.

Stanje kliringov

Po podatkih Narodne banke je bilo 21. novembra t. l. stanje kliringov, v katerih smo aktivni, sledeče:

Saldo v kliringu z **Nemčijo** je narastel za 21 milijonov Din in je znašal 362 milijonov Din. Zadnje izplačilo je bilo št. 8697 (8551) od 25. maja, čakalna doba znaša okoli šest mesecev.

Napram **Italiji** se je naš saldo od 13. t. m. znižal za šest milijonov na 166 milijonov Din. To znižanje je seveda v zvezi z sankcijami, vplačila za račun naših izvoznikov so prenehala, dočim uvozniki še vplačujejo v kliring, radi česar se naša terjatev zmanjšuje. Zadnje izplačilo je pod št. 75.695 (75.453) od 7. avgusta, čakalna doba se je znižala za nadaljna dva dni na 106 dni.

Bolgarski kliring izkazuje saldo 774.000 Din in je torej narastel za 79.000 Din. Zadnje izplačilo je bilo izvršeno pod št. 859 od 5. septembra, čakalna doba se je zvišala od 70 na 77 dni.

V **turškem** kliringu znaša naš aktivni saldo 720.000 (821.000) Din, zadnje izplačilo je bilo pod št. 698 od 20. oktobra, čakalna doba se je znižala od 40 na 32 dni.

*

Dobave. Direkcija državnega rudnika Velenje sprejema do 27. novembra ponudbe glede dobave backelit-laka in porcelan-kita ter 2.000 kg bencina; do 4. decembra glede dobave 300 kg čistilne volne, raznega električnega materijala, 5.000 kg bukovega oglja, 10 spiralnih svedrov, 25 kg azbestne vrvi, 800 kg strojnega olja, 600 kg cilinderskega olja, 800 kg vulkanskega olja in 300 kg tovotne masti; do 11. decembra glede dobave tropolnih sklepal in amperov, glede dobave 200 m³ lesa, 4 trofaznih motorjev ter 10 kom. karborundum-brusilnih plošč. — Direkcija državnega rudnika Kakanj sprejema do 5. decembra ponudbe glede dobave 16 nepremočljivih oblek, pisarniškega materijala — (svinčniki, peresa, barve, papir itd.), 150 m³ lesa, 330 kom. žarnic in električnih motorjev. —

Direkcija državnega rudnika Vrdnik — sprejema do 12. decembra ponudbe glede dobave 1 rudarskega in 1 geološkega kompasa. — Dne. 25. novembra se bo vršila pri komandi graničnen trupe v Skoplju licitacija glede dobave 4 jeklenih blagajn in 8 železnih omar.

(Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.)

Prodaja lesa se bo vršila potom licitacije, dne 29. novembra pri Direkciji šum v Ljubljani. (Pogoji so na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani.)

Izbrisi iz trgovinskega registra. Izbriše se iz trgovinskega registra v Ljubljani tvrdka: »V. Bizjak in drug, kr. dvorni dobavitelj, tvornica keksa in dvopekac, radi opustitve obrata. Tvrdka pa ostane vpisana kot centrala v trg. registru sodišča v Zagrebu.

Nove zadruge. V zadružni register sta vpisani novi zadrugi: Vodovodna zadruga, r. z. z o. z. pri Gornji Sv. Kungoti in Mlekarska zadruga Hraše pri Smledniku r. z. z o. z.

Vinska razstava in sejem v Ormožu. — Datum razstave in sejma je določen na 18. decembra 1935, z začetkom ob pol 9. Prijave vina za razstavo se sprejemajo vsak dan v pisarni Kletarskega društva v Ormožu. Prijave morajo biti vložene najkasneje do 8. decembra. V pisarni Kletarskega društva so na razpolago posebne prijavnice, katere se na željo dopošljejo tudi po pošti.

Zamisel, prirediti tako razstavo in sejem v Ormožu kot naravnem glavnem tržišču ormoško-ljutomerskih vin, je naletela na zelo ugoden odmev, tako pri vinogradnikih kot pri vinskih trgovcih in gostilničarjih. Poleg vinskih trgovcev so že dosedaj prijavile obisk večje skupine gostilničarjev iz Dravske in Savinjske doline, iz Medjimurja in Prekmurja. Zaprošena je tudi polovična voznina po železnici.

Kupčija z novim vinom je zadnji čas nekoliko oživela pri nespremenjenih cenah, kot smo jih objavili zadnjič. Vina se lepo razvijajo ter bodo ravno v času razstave po večini že godna za pretok ter vsled tega za poskušnjo najbolj primerna.

Sejem za kožuhovino v Ljubljani bo dne 27. januarja 1936 v prostorih velesejma v Ljubljani. Lovsko-prodajna organizacija »Divja koža«, ki priredi ta sejem, oziroma dražbo, ima direktne zveze z inozemskimi odjemalci, ki plačujejo za blago svetovne cene. Zato opozarjamo vse lovce, naj svoj letošnji lovski plen oddajo v prodajo samo svoji prodajni organizaciji, ne pa raznim prekupčevalcem. Pri tem naj imajo na umu, da je samo v složnosti in medsebojni podpori moč in lastni dobiček. Nujno je potrebno, da so kože dobro in pravilno posušene. Ne sušite jih na peči, ampak na zraku! Kožo se mora dobro očistiti in napeti. Dobro pripravljena koža je vredna skoraj še enkrat toliko kot slabo posušena iste kvalitete. Kože pošiljajte na naslov: »Divja koža«, Ljubljana, Velesejem.

Borza

Dne 25. novembra.

Denar

Razen v Amsterdamu, Londonu in Parizu, ki so narasli, ter Berlinu, ki je ostal nespremenjen, so vsi drugi tečaji popustili. V Londonu je intervenirala Narodna banka.

Privatni kliring z Nemčijo je bil z današnjim dnem vpeljan in se je začela kupčijo z nemško marko. V Zagrebu je notiral Berlin 15.125—15.325 (15.25), tendenca pa je slaba. Avstrijski šiling je ostal na ljubljanski borzi nespremenjen na 8.70—8.80, na zagrebški pa je popustil na 8.69—8.79 (8.74), ravnotako, toda malenkostno je popustil tudi v Belgradu, kjer je notiral 8.6539—8.7539. — Grški boni so se dvignili, vzrok je menda tudi politične razmere, v Zagrebu so notirali 29.65—30.35 (30), v Belgradu pa 29.90—30.60. Na ljubljanski in zagrebški borzi je angleški funt čvršči in sicer je notiral v Ljubljani 252.20—253.80, v Zagrebu pa 251.93—253.53 (252.73), na belgrajski pa je popustil na 249.20—250.80. — Španska pezeta je notirala v Zagrebu 6.15—6.25 (6.20) v Belgradu pa 6.20 blago.

Ljubljana. Amsterdam 2972.14—1986.73, Berlin 1756.08—1769.95, Bruselj 742.49—747.56, Curih 1421.01—1428.08, London 216.63—218.69, Newyork 4364.33—4400.64, Pariz 289.60—291.03, Praga 181.63—182.73, Trst 353.87—356.96.

Promet na zagrebški borzi 1,658.285 Din.

Curih. Belgrad 7.02, Pariz 20.8725, London 15.275, Newyork 309.50, Bruselj 52.325, Milan ne notira, Madrid 42.25, Amsterdam 209.20, Berlin 124.20, Dunaj 57.15, Stockholm 78.80, Oslo 76.75, Kopenhagen 68.20, Praga 12.775, Varšava 58.10, Atene 2.90, Carigrad 2.45, Bukarešta 2.50, Helsingfors 6.73, Buenos-Aires 0.84625.

Vrednostni papirji

Ljubljana: 7% investicijsko posojilo 77—79, agrarji 42—43, vojna škoda promptna 353—355, begluške obveznice 61—62, 8% Blerovo posojilo 79—81, 7% Blerovo posojilo 70—72, 7% posojilo Drž. hip. banke 72—75.

Zagreb, državni papirji: 7% invest. pos. 77—79, agrarji 43 den., vojna škoda prompt. 354—358 (358), 6% dalm. agrarji 58.50—60, begluške obveznice 60—61, 8% Blerovo posojilo 80—81, 7% Blerovo posojilo 70—71. — Delnice: Narodna banka 6025 den., Šećerana Osijek 120 den., Trboveljska 105 blago.

Belgrad, državni papirji: agrarji 45—46, vojna škoda promptna 355.50 den., (355.50), 6% dalm. agrarji 60—60.50, begluške obveznice 63.50—64 (63.75), 7% Blerovo posojilo 70.50—71.50. — Delnice: Narodna banka 6300 denar (6200), Priv. agrarna banka 229.50—230.50 (229.50).

Ako Ti nov klobuk pade v blato.... ne vznemirjaj se.... jej

Ki-Ki bonbon

PROIZVOD: »UNION«, ZAGREB.

Žitni trg

Novi sad. Pšenica: bč. 161—166, bč. ladja Tisa in Begej 174—176, slav. 162—164, srem. 164—166, ban. 162—166. Oves neizprem. Rž ne notira. Ječmen neizprem. Koruza: bč. in srem. 97—99, ban. 96—98. Moka: bč. in ban. og in ogg 237.50—262.50, št. 2 217.50—242.50, št. 5 197.50—222.50, št. 6 177.50—202.50, št. 7 142.50—162.50, št. 8 107.50—112.50. Fižol in otrobi neizpremenjeni. Tendenca čvrsta. — Promet srednji.

Živina

Mariborski svinjski semenj, 22. novembra 1935. Pripeljanih je bilo 124 svinj, cene so bile sledeče: Mladi prašiči 7—9 tednov stari komad 75—85 Din, 3—4 mesece stari komad 120—160 Din, 5—7 mesecev stari 200—260 Din, 8—10 mesecev stari 300—360 Din, 1 leto stari komad 480—650 Din, 1 kg žive teže 5—5.50 Din, 1 kg mrtve teže 6.50—9.50 Din. — Prodanih je bilo 49 svinj.

Mariborsko gledališče: Slovo ge. Stele Dragutinovičeve

Z odhodom zaslužne igralke v pokoj ne odhaja iz javnosti samo dograjena umetniška osebnost, ki je obogatila našo gledališko tradicijo s svojo individualno izraznostjo, z njo se poslavlja od nas tudi dobršen del naše kulturne in družbene zgodovine, s katero je bila kot interpret sodobnih gesel in teženj kar najtesneje povezana. — Zato odhajajo z našimi starejšimi igravci zaslužni nacijonalni delavci, ki so v najtežjih gmotnih prilikah stavili svoje sile v službo prvenstvenemu poslanstvu našega gledališča v preteklosti, da si namreč osvoji srce našega, v kulturnem pogledu tako malodušnega meščanstva ter ga privede iz tujega kulturnega kroga pod domači krov. Opravljajoč to vzvišeno nacijonalno delo, je delovala ga. Dragutinovičeva dolgo vrsto let na naših skrajnih mejnikih, v Trstu in Mariboru, in kot Hrvatica na slovenskem odru, v dobi prisrčnega vzajemnega dela za obrambo lastne kulturne samobitnosti nam je bila tem bolj dobrodošla in nam je slovo od nje tem težje. Frankovo veseloigro »Vihar v kozarcu«, ki obravnava z neobveznim in dobrodušnim humorjem ibsenovsko-cankarsko zadevo o čisti vesti in poštenju v javnem življenju, si je izbrala ga. Dragutinovičeva pač po svojem srcu in temperamentu za svojo poslovilno predstavo. Z likom ge. Škorec, razborite preproste ženske iz ljudstva, si je ga. Dragutinovičeva upravičeno nadejala razgreti svoj neiljivi temperament, ubrati strune ljudske preproščine, ki najdejo v občinstvu vedno simpatičnega odziva, in sprostiti svojo dobrotno hudomušnost, s katero si je tako neodoljivo osvajala srca gledalcev. V svojem nastopu je bila sveža in okretna, pač nič dosti manj kot pred 40. leti v vlogi naivke, in s svojo osebno prikupnostjo je žela topel aplavz občinstva.

In bolj kot razni interviewi, ki so pred poslovilno predstavo soglasno poudarjali njen neugnani temperament, nas je na odhodni proslavi gospa sama prepričala o svoji pravi gledališki krvi, ki ji je plula vea čas njenega delovanja po žilah in ki jo je umela ohraniti do konca. Z njo odhaja od nas entuzijastična umetnica, ki je sveto služila sveti stvari — umetnosti. —o—

»BRAN-I-BOR« SE BRIGA ZA BRATE V SUŽNOSTI. PRISTOPAJTE!

Kulturni obzornik

Orgelski koncert Blaža Arniča v stolnici

je bil proti pričakovanju kar dobro obiskan. Arnič se je v prvem delu pokazal najprej spretnega organista, ki svoj instrument dobro obvlada. Celo v registriranju, kar na tujih orglah ni tako lahka reč. Pokazal se je pa še bolj vestnega, obzirnega, rahločutnega interpreta, ki gre skladbam do dna in jih skuša tako pojmovati in podati, kakor so po skladateljih zamišljene. To se je takoj in morda najjasneje pokazalo pri Bachu, kjer so se iz začetnega, temnejšega, manj bachovski registriranega preludija kar iznenada začele izvijati čedalje bolj svetle, silbermanski se srebrneče jasnine, tako, da so se glasbene misli in njih spremljevalci v lahnem, gibkem teku spretno lovili in smo jih v njih živem, biserno se blisketajočem, plastično oblikovanem begu sledili z lahkoto in velikim užitkom.

Renner je Bachu pravo nasprotje. Je sicer tudi kontrapunkta bilo dovolj, toda ta kontrapunkt je ves prerasel s harmoničnimi poskusi, tako da je risba z njimi zelo zastrta. Glasba sama je mestoma polna miline, sladka, mestoma sanjava, zelo čustvena. Pa se zopet harmonije grmadijo ko hudourni oblaki v mogočen konec. Arničeva spretna instrumentacija je skladbo napravila bolj plastično in razumljivo.

Premrlov preludij, pisan za praktično cerkveno rabo, ima v mogočnem začetku krepek poudarek v kar motivično porabljenem značilnem ženskem koncu; premišljujoča sredina se hitro zamenja z učinkovitim, krepkim koncem.

Tri samospeve: Dvořakovega »Gospod je moj pastir«, Dolinarjevo »Ave Maria« in Arničev »Magnificat« je ob spremljanju orgel zapela gospodična Vida Rudolfova z izdatnim, polnim, pa hkrati voljnim v nekaterih tonih žametnim, prijetno barvanim glasom. Pa je skladbe tudi s čuvstvom zajela, zlasti lirična mesta. Neka težava mnogih naših korov se je pa tudi ta večer včasih rahlo čutila: glasů orgel ne sliši dobro niti pevec niti organist, tako da organist, če tega ne ve, kakšenkrat le lahko malo premočno registrira, pevec pa tudi pogreši opore v orgelski glasovni gmoti. Sicer se je pa spremljanje petja lepo ovijalo in ga ožarjalo.

Dvořakova glasba je čudovito preprosta, dela z neverjetno skromnimi sredstvi. Zelo prijeten motivček je pastirček, ki si piska na piščalko.

Dolinarjeva »Ave Maria« je močno ekspresivna glasba, ki se v zmagoslavnem koncu razvije v mogočen krik po Marijini pomoči.

Arničev »Magnificat« je povsem eksotična glasba, na celtonski zvočnosti iz neskončno nežnih prvin do vročega žara se enako mikavno, napeto razvijajoča; ob izborno uporabljenem, v bistvu preprosto zajetim glasbenem gradivu se nam venomer odkrivajo novi vidiki, kakor če greš na visoke planine, saj je pot vedno ista, enako usmerjena, lice se ti pa vsak korak kaže drugače oblikovano. Pevsko je skladba silno hvaležna, orgelski del je pa zase umetnina.

»Memento mori« istega skladatelja na nekak prvobiten način izraža vse, kar človek, v kakršnem dušnem stanju pač je, more občutiti ob misli, da bo morda kmalu treba pogledati za zaveso, ki nam zastira konec naše zemske poti. Glasbena misel je povzeta iz korala, pa skladateljevim namenom primerno oblikovana, tako da se iz točečega, v harmoniji kar plašno drgetajočega začetka v vedno napetem razvoju se stopnjujočega motiva razraste v »silovito grozo, ko udarijo na uho pretresujoče trobente in pozavne pravične sodbe, dokler se ne umiri v neugnani prošnji in zaupanju v božje dobrotno usmiljenje. Da svoje namene poudari, je skladatelj poleg trobil uporabil še triangel, pavke in celo činele, ki so v cerkvi sicer manj primerne, v skladbi sami pa, ki, kakor poznejši »Koncert« po popolni instrumentaciji kar kriče, so bile kar — morebiti celó za spoznanje preveč — učinkovite. Instrumentirano je izvrstno. V skladbi imamo — mislim da do danes med Slovenci — najlepši zgled smiselno sijajno uporabljenega »basso ostinato« — kar naprej kljuje in opominja, ko nemirna vest, ko neprestano glodajoča bolestna misel,[1] da se, ko glavni motiv »Requiem« razraste v končno, ponavljajočo se grozo in umiri v tožečo molitev.

Arničev »Koncert za orgle in orkester« nam je pa zastavil vprašanje, ali ni v »skladatelju tistih prvin, iz katerih bi nam Slovencem utegnil kdaj dozoreti slovenski Bach? Vsaj začetek zveni čisto po bachovsko: od vseh strani nam udarja na uho tisto zdravo prekipevajoče življenje, le da bolj prijazno, po naše, brez tiste kretnje: odi profanum vulgus et arceo,[2] ki jo danes tolikrat slišiš in bereš. V blisketajočih se tonih, ko žive kapljice urno migetajočih, na vse strani neugnano prščečih, pa vendar ko udarci na srebrn zvon čistih, živahno in odločno začne. To misel zamenja prisrčna tožeča tema v rogovih — odziva se ji dražesten zvonček v orglah (flavta 4' s terco $1^{3}/_{5}$') nato pa se razvija, raste, hiti, divja v vrhunec, da je radost gledati to zdravo življenje, spremljati to neugnano mladostno, bojevito moč.

Drugi stavek je nežno, mirno, vase pogreznjeno premišljevanje (meditacija), ki se sočno registrirano poganja v sinkopah, vmes pa na pot bevskajo nasprotja (v klarinetu i. dr.).

Tretji stavek v silovito burnem vzgonu kliče na neugnan, neizprosen boj, ki žene kakor vihar, da se podprt s sunki orkestra, razvije v grozljivo pravljično »divjo jago«. Delo je zelo učinkovito, tako da bleščeči zunanji vtis hoče resnične globine včasih kar pokriti, vsaj zastreti.

Ta koncert nam je pokazal, da je skladatelj resen, globok glasbenik z obširnim temeljitim praktičnim in teoretičnim znanjem.

Pa to je le drobec tega, kar je doslej ustvaril.

Največja dela vstajenja še čakajo. Najprej tri simfonije: 1. »Duma« v 4 delih na Župančičevo pesnitev. Tretji del je še za skladateljevega študija igral veliki orkester (100 godbenikov) »Novega dunajskega konservatorija« pod prof. Lustgartenom; 4. del »Glasb. Matica« pod prof. Škerjancem. 2. Simfonija »Te Deum« v 4 delih; 4. del je »Te Deum« z orglami in zborom. 3. »Rapsodija« v 3 delih s klavirjem in orkestrom. Je pa zajet 136. psalm: Ob rekah babilonskih smo sedeli in jokali, ko smo se spominjali Siona... Glasbena misel objema vse dogodke strašne judovske babilonske sužnosti; pa brez zbora, v čisti glasbi. Druga večja dela: »uvertura« s slovanskimi motivi za burkasto opero (opera buffa), ki jo je izvajal Nilius na Dunaju; »Trio« v 4 delih za klavir, gosli in cello, ki so jo izvajali tudi na Dunaju; »Rondo« za orkester, več samospevov itd. Za njegove stvari se zanima Dunaj bi jih rad igral Zagreb (Lhotka), da le dobita material. Za to je pa treba gmotnih sredstev. Toda, kje naj jih brezposelni dobi, ko mu gre trde za golo življenje? Pa upajmo, da se umetniku, ki si je navzlic vsem zaprekam tako srečno osvojil Evterpo,[3] nasmeje še nagajiva Fortuna[4] in mu iz svojega bogatega roga vrže vsaj nekaj srečnih dobrin.

K

[1] fiksna ideja.

[2] Ne maram nevednega ljudstva in se zgibranim.

[3] grška boginja glasbe; [4] rimska boginja sreče (grška Tyche).

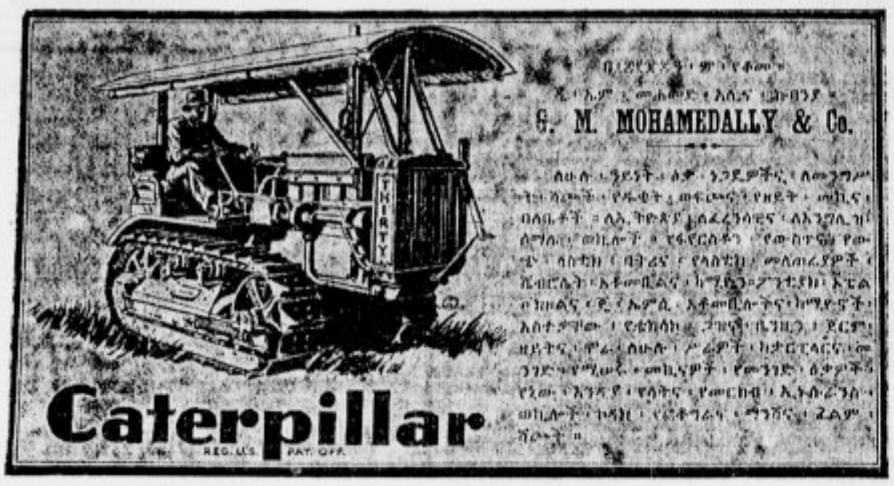

Časopis abesinskega cesarja. V Evropi je malo znano, da v Addis Abebi izhaja abesinski časopis. Njegov lastnik je sam neguš. Časnik se imenuje »Jutranja zvezda« ter je pisan v amharskem in francoskem jeziku. V njem so tudi oglasi. V tem oglasu, ki ga vidimo na sliki, hvali neka tovarna traktorjev svoje izdelke ter jih priporoča kmetovalcem. Abesinski časopis »Jutranja zvezda« prinaša poročila iz dvornih krogov ter druge zanimivosti. Abesinski cesar je ukrenil, da se ta časopis pošilja vsem Abesincem, ki žive v inozemstvu, da ne izgube stika z domovino.

Ob vratih v Eritrejo

Angleški časnikar popisuje življenje v Massaui, glavni luki ob Rdečem morju, odkoder Italijani preskrbujejo svoje čete v Eritreji in Abesiniji.

Pravkar sem se vrnil v Port Sudan iz Massaue, ki glavni etapni kraj italijanskega severnega bojišča. V Massaui sem opazil, da vlada velik strah pred vohuni in pa zelo stroga cenzura. Italijanske oblasti gledajo postrani vse, kar je angleškega. Zato — vsaj službeno — nobenemu Angležu ni dovoljeno, da bi po Rdečem morju potoval na italijanski ladji. Ni mi bilo dovoljeno, da bi se bil z angleške ladje prekrcal na italijansko ladjo, ki je vozila v Aden. Zato sem se moral z angleško ladjo pripeljati v Port Sudan.

Agenture paroplovnih družb mi niso hotele dati pojasnil za potovanje na italijanskih ladjah, niti mi niso hotele povedati, kdaj te ladje odplovejo. Italijanski uradniki so se mi vljudno izmikali, ali pa me brez ovinkov odklanjali. Rekli so mi, da je ena ladja že odplula, čeprav to ni bilo res, in da bo druga odplula šele čez nekaj dni, kar je bila pa tudi neresnica. Ko sem se v silni vročini bližal Massaui, sem videl, da je mala luka vsa zabasana z ladjami. Dva močno utrjena otoka, zavarovana s topovi in vojnimi ladjami, stražita vhod v luko od severne in južne strani. V luki sem naštel 55 ladij, med njimi 4 vojne ladje, izmed katerih se je ena pravkar odpravljala proti Asabu v južni Eritreji, štiri podmornice in dve veliki bolniški ladji. Vse druge ladje pa so bile trgovske, po večini italijanske.

S seboj so pripeljale zlati tovorne avtomobile, bencin, živež, les, železo in asfalt. Tovorni avtomobili se na bojiščih tako obrabijo, da so samo tri mesece uporabni. Čeprav Italijani zelo potrebujejo blaga, ki je v tej luki nakopičeno in ki ga ladje dovažajo, vendar morajo včasih ladje zunaj luke po več tednov čakati, preden pridejo na vrsto. Vedno manjka delavskih sil in na obrežju je prostora samo za štiri ladje. Obrežje samo pa je natrpano iztovorjenega blaga, ki leži nakopičeno tja notri do ceste, ker manjka skladišč. Videl sem ladjo, ki je zvrhano polna blaga, pa že tri mesece čaka, da bo prišla na vrsto. Celo transportne ladje, katere prevažajo vojaštvo, morajo čakati po dva in še več dni pred luko.

Na suhem se pa zaradi silnega avtomobilskega prometa komaj giblješ. Na stotine vojakov čaka v silni vročini in v težki opremi, kdaj jih bodo odpeljali na bojišče. Ker ni nikjer vojašnic, da bi mogli pod streho, se italijanski vojaki v Massaui brijejo in preoblačijo kar na cesti. Zdelo se mi je, da jim je zelo vroče, da pa podnebje še precej dobro prenašajo. Videl sem, da so dobre volje in zelo samozavestni, saj žive pod vtisom poročil o italijanskih uspehih ter mislijo, da se Abesinci izogibljejo boja iz golega strahu pred Italijani.

Druga stran podobe pa je četam skrbno prikrita. Italijanski vojaki ne vidijo niti enega ranjenca, katere skrivaj in ponoči prevažajo na bolniške ladje. Ta prevoz na skrivaj je zelo dobro organiziran. Poročila o boleznih med italijanskimi vojaki na bojišču si zelo nasprotujejo. Domačini pripovedujejo, da umrje po 15 belih vojakov na dan. Uradno pa to odločno zanikajo in trde, da v šestih mesecih ni umrlo več ko 12 italijanov. Vsekakor bo pa res, da se je umrljivost zaradi sedanjega hladnejšega vremena precej zmanjšala. Hladne vode je sedaj dovolj za pijačo, ni je pa dovolj za kopanje. V luki leži italijanska ladja, ki oddaja silne množine pitne vode, katero pa sedaj lahko dobivajo tudi iz domačih vodnjakov. Dokler traja deževje, voda iz vodnjakov ni pitna. Toda vsa pitna voda je prihranjena le za Italijane. Domačini se pritožujejo, da le s težavo dobe potrebno vodo in prosjačijo zanjo pri ladjah. Z ozirom na dejstvo, da morajo Italijani vse uvažati od drugod, se mi vojne cene v Massaui za evropske pojme zde silno nizke.

Neglede na propagando, katero izvršujejo Italijani med vojaki, se mi zdi razpoloženje merodajnih Italijanov zelo samozavestno in polno upanja. Dobri začetek je Italijane zelo opogumil, vsled česar ne verjamejo, da bi sankcije mogle kaj prida škodovati. Vsekakor pa imajo Italijani v Eritreji sedaj nakopičenega že silne množine vojnega materijala. Neki italijanski uradnik mi je rekel: »Če se italijanski vojaki prej za vojsko in za Mussolinija niso kdovekaj menili, prihajajo sedaj v vzhodno Afriko resnično navdušeni ter pripravljeni slediti Mussoliniju zvesto in brez pridržka.«

Mož, ki se zanaša na vojno srečo

V zadnjih tednih, zlasti pa zadnje dni, je abesinski odpor postajal vedno večji. Italijani so morali bojevati trde boje z Abesinci, ne da bi se jim bilo posrečilo spustiti se v večjo bitko. Abesinsko vojskovanje se še vedno drži starega načina, da odlaša odločitev, čeprav Abesinci porabijo vsako priliko, da ustavljajo in motijo sovražnikov pohod.

Doslej so se na italijanski strani morali bojevati le domači črni vojaki, in sicer z abesinskimi četniki. Le ob sotočju rek Fafan in Džerer se je doslej bila prava bitka, katere so se na obeh straneh udeležile motorizirane čete. Toda tudi v tej bitki so na italijanski strani stali črni askari, medtem ko so se na abesinski strani to pot bojevali že vojaško izvežbani vojaki. Toda abesinske glavne vojaške sile in jedro abesinske vojske še nikjer niso zadele ob bele italijanske polke, vsled česar se bojeviti italijanski bersaljeri pritožujejo, da doslej še niso imeli prilike streljati. Ker je vrhovno poveljstvo sedaj prevzel maršal Badoglio, bodo kmalu tudi najbolj vročekrvni italijanski vojaki imeli priliko okušati sladkosti abesinskega vojskovanja

Odstavljeni italijanski general De Bono je bil mož, ki se ni zanašal na bojno srečo, ampak je hladno in preudarno gradil na svoje sile in vojaške metode, katere so se doslej v kolonijalni vojni še vedno dobro izkazale, četudi niso takoj pokazale vidnih uspehov. Maršal Badoglio pa je mož drugega kova in se zanaša predvsem na svojo bojno srečo. Zato se ne bo držal kakega sistematičnega vojevanja, ampak bo skušal izkazati se za slavnega vojskovodjo. Mussolini je poslal v Afriko najbolj slovečega italijanskega vojskovodjo, ki naj mu jamči, da bo Italija doživela nagle in sijajne uspehe. Če bo vojna sreča — ki pa je povsod opoteča — postala Badogliu zvesta, ga bodo Italijani res lahko slavili.

Maršal Pietro Badoglio, marchese del Sabotino, je 64 let star. Ko je dokončal tečaj na vojaški akademiji v Turinu, je l. 1890. postal topniški poročnik. Udeležil se je nesrečne italijanske vojne l. 1896. v Abesiniji ter se vojeval tudi l. 1911. in 1912. s Turki v Libiji. L. 1916. je bil predčasno imenovan za generalnega majorja. S tem mu je bilo izrečeno odlikovanje, ker je s svojimi četami zavzel Sabotin nad Gorico. Ob koncu vojne je bil vrhovni poveljnik italijanskih čet. Meseca novembra l. 1919. je postal šef italijanskega generalnega štaba. Ko so prišli na oblast fašisti, je Badoglio postal italijanski poslanik v Braziliji, od koder se je vrnil l. 1926. ter prevzel vodstvo generalnega štaba italijanske vojske. L. 1929. je bil poslan za generalnega guvernerja v Libijo, kjer si je pridobil velikih zaslug, ko je to kolonijo takorekoč vnovič zavzel in jo pomiril. 25. julija leta 1929. je postal italijanski maršal. Ko se je l. 1933. vnovič vrnil v domovino, je kot šef generalnega štaba prevzel velik del odgovornosti za pripravljenost italijanske armade.

V Turinu je umrl italijanski maršal Gaetano Giardino.

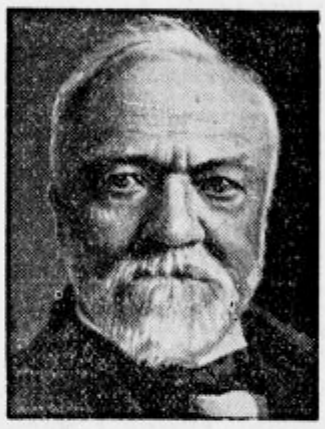

Dne 25. novembra je minilo 100 let, odkar je bil rojen veliki ameriški milijarder »jekleni kralj« Andrew Carnegie. Rodil se je na Škotskem, bil v mladih letih [illegible]kač ter postal najbolj sloveč kapitalist sveta. Na sliki ga vidimo starega 84 let, malo pred smrtjo. — Umrl je 11 avgusta l. 1919.

★

Opravičilo. Šef v trgovini poučuje prodajalko: »S stranko se ne smete nikoli prerekati; stranka ima vselej prav.« — Prodajalka: »Saj je odjemalec le trdil, da ste vi trgovski cigan.«

*

»Da, grof ima en milijon. Samo tega ne vem, ali premoženja ali dolgov.«

Navada je navada! Ljudje, ki imajo v mestu kletno stanovanje, so si čez nedeljo postavili šotor na izletu.

Prva slika, ki je prišla v Evropo po stratosfernem poletu ameriških stotnikov Andersona in Stevensa, katera dva sta s svojim zrakoplovom »Explorerjem« dosegla čez 20.000 metrov višine. Na sliki vidimo, kako spravljajo gondolo.

Ženska pionirka v črni Afriki

V Rodeziji je pred nekaj dnevi umrla ga. Elizabeta Hepburn, ki je zgradila prvo brzojavno zvezo skozi osrednjo Afriko in s tem postala velik pijonir v črni Afriki.

Ga. Hepburn je bila poročena z anglikanskim pastorjem, ki so ga l. 1870. poslali misijonarit za anglikansko cerkev v Afriko. Žena je šla z njim. Oba zakonca sta se naselila v deželi Bečuana ter tu začela svoje nevarno in trudapolno delo. Skoro 20 let je žena vztrajala ob strani svojega moža, s katerim je skupaj neutrudno delala. Nekega dne pa ji je mož nenadno umrl.

Pogumna ženska je ostala sama. Hotela se je vrniti v domovino, ker se ni čutila več dovolj močno, da bi mogla vztrajati v teh nevarnih razmerah. Sporočila je svojo namero anglikanski misijonski družbi, katera pa ji je sporočila svojo željo, naj še ostane v Afriki. Tako je minilo več let, dokler ni ga. Hepburn nekega dne dobila naročila od vladne strani, naj spelje v centralni Afriki brzojavno progo. Ta stvar pa ni bila enostavna, ker je ženska morala še prej dobiti za to dovoljenje tamošnjega zamorskega kralja. V tistih časih je vladal tamkaj sloveči afriški zamorski kralj Kama. Po dolgotrajnih pogajanjih se je ge. Hepburn konno le posrečilo, da je dobila dovoljenje, da sme zgraditi brzojavno zvezo. Kmalu nato se je delo začelo.

Šele čez mnogo let se je izkazalo, kako koristna je bila ta naprava. Danes ta brzojavna proga igra veliko vlogo v trgovini in vsem življenju črne Afrike.

V Londonu se je priklopni avtomobil odpel od motornega avtomobila ter zdrčal po strmini navzdol in se s tako silo zaletel v neko hišo, da je ves prednji del podrl.

Angleški premogarji so s 93% glasov glasovali za generalno stavko. Na sliki vidimo predsednika zveze premogarjev, ki razglaša izid glasovanja.

Dr. Ivan Knific:

Okrog Afrike

XLIV.

Palma (Mallorca), 1. oktobra.

Ogledujemo Španijo. Na treh krajih bomo stopili vanjo.

V jutranjih urah smo prispeli na Baleare, otočje, ki tvori posebno špansko provinco. Največji med otoki se nazivlje Mallorca (Večji otok) z glavnim mestom Palma. Ima dnevno zvezo z Barcelono. Zvečer odrine parnik s celine, zjutraj se usidra v Palmi, in obratno. V novejšem času se je ustanovilo društvo El Patronato Nacional del Turismo, ki s pomočjo reklame vabi tujce na Baleare. Zlasti Angležev prihaja mnogo: nad tisoč jih stalno prezimuje na Mallorki. Domačini so poskrbeli za krasne hotele in vso mogočo udobnost. Zelo vlečejo nizke cene; pravijo, da se nikjer tako udobno in poceni ne živi kot na Balearih. Glavna sezona so zimski meseci. Medtem ko se v Angliji širi gosta megla, meži in mrazi, blesti nad temi otoki žarko južno sonce z brezoblačnega neba. Pa tudi poleti vsled morja ni prevroče. Govori se na otokih poseben jezik malorkinščina, bolj podoben katalanščini in provansalščini, kot pa kastilski španščini. Seveda se po šolah poučuje v državnem jeziku; zato količkaj izobraženi vsi razumejo španski, po hotelih in boljših trgovinah tudi drobce angleščine. Zanimivo je, da ima malorkinščina lastno slovstvo. Ustanoviteli te literature je srednjeveški modroslovec 13. stoletja Ramon Lull (Raimundus Lullus). Zgodovina pripoveduje, da so tod trgovali Feničani, da je Hanibal na teh otokih nabral precej vojakov, da so Rimljani Balearce uporabljali kot pračarje, da so Arabci nad štiri stoletja gospodovali na Balearih, da je 1229 aragonski kralj Jaime I. osvojil Mallorco in jo kot posebno kraljestvo prepustil sinu Jaime II., da je po 300 letih samostojna država prenehala in se vtelesila Španiji.

Na Balearih doslej še nisem bil; pač pa so mi jih potniki po Španiji zelo hvalili in priporočali. Seveda bi bilo treba toď ostati nekaj tednov; je namreč na glavnem otoku veliko zanimivega, pa tudi na ostalih; Palma ima zvezo z vsemi malimi otoki.

Sonce je vzhajalo, ko smo pluli ob zahodnem obrežju Mallorke. Je členovito, z mnogimi zajedami, rtiči in malimi predotoki. Na jugu otoka se razteza širok zaliv, na dnu katerega leži Palma. Ker je na severu hribovje (najvišji vrh 1445 m), je mesto zavarovano pred mrzlimi vetrovi ter ima krasno podnebje. Jadrali smo mimo obrežnih vasi z belimi hišami na položnih, z dreviem obrastlih pobočjih. Krasen je z morja pogled na Palmo. Na gričku stoji velika stolnica z nizkima, gotičnima stolpičema; krog nje nebroj visokih poslopij, zlasti na zahod, kjer je največ imenitnih hotelov, s parki posejan hrib, vrhu njega pa grad Bellvér (Belvedere, Bellevue). Obstanemo zunaj pristanišča; z motornimi čolni nas prepeljejo na obrežje. Tu se vsedemo v pripravljene avtobuse.

Najprej obstanemo pred poslopjem Lonja (borza), ki jo krase na voglih stolpiči. Stara stavba ima samo eno, seveda veliko dvorano. Nekdaj je bila v njej borza, sedaj služi kot zgodovinski in umetnostni muzej. Slike, stari kipi, mozaiki, brez posebne vrednosti, so razstavljeni po dvorani.

Po ozkih ulicah se dvignemo do katedrale; Španci stolnicam pravijo »la Seo« (sedes, sedež). Kakor vse španske cerkve, je temna, zelo visoka in razsežna. Kanoniki so opravljali dnevnice; pomagali so jim vsi bogoslovci, pa še dečki pevci; njih glas je zaglušil ostale. Krog glavnega oltarja je venec kapel. V eni kažejo grob kralja Jaime II. Peljali so nas tudi v zakladnico, kjer so nam pokazali zlate, srebrne in slonokoščene križe in umetnine; niso pa se bahali z relikvijami, kakor je to navada v Italiji, kjer je potnik v nevarnosti, da se mu zmaniša religioznost. V Genovi n. pr. kažejo osmerokotno čašo, iz katere je Kristus pil pri zadnji večerji!

Ulice po mestu so vobče ozke; dva voza se ne moreta srečati. Večjih trgov je malo; najširši in najdaljši je Plaza de la Constitucion; trgi tega imena so po Španiji zelo imenitni. Na njem je drevored in cvetlične gredice. Na drugem trgu stoji bronast jezdec: Don Jaime I. el Conquistador (Osvojitelj), na tretjem spomenik Ramona Lulla. Veliki, pa ne umetniško lepi sta zgradbi: Deputation (pokrajinska vlada) in Ayuntamiento (mestna hiša). Pokazali so nam še cerkev San Francisco z grobom Ramona Lulla in lepim križnim hodnikom sosednega samostana. Mesto je veliko (90.000 prebivalcev) in dokaj snažno. Hiše nimajo streh; pač pa ima ravna ploščad marsikje še »mirador«, stolpič z okni, da se stanovalci odtod razgledujejo. Kakor v vsakem večjem španskem mestu, imajo tudi v Palmi amfiteater za bikoborbe, ki ima prostora za 15.000 gledalcev. So ljudje, ki te igre obsojajo kot krute. Jaz nisem tega mnenja. V Madridu sem dvakrat prisostvoval in občudoval spretnost picadorjev in matadorja. Večja nesreča se prav malokdaj pripeti. Bik le malo trpi; tistih par kapelj krvi, ki mu jih puščajo, ne pomeni toliko, kakor če se vrežeš v prst; ko ga matador zabode v pljuča ali v vratni mozeg, pa žival takoj pogine. Da mrtvega bika z vrmi privežejo za roge in ga v diru s 4 konji vlečejo krog in krog arene, ni okusno, kruto pa tudi ne, ker je bik pač mrtev.

Izmed mnogih izletov, ki jih nudi Mallorca, smo izbrali najlepšega, krog 80 km dolgega, v Soller, na severu otoka. Dalj časa avto brzi po ravnini. Vsa okolica je posejana z mandlji, sadnim drevjem, ki donaša baje mnogo dohodka. Nato se prično oljčni nasadi, figovo drevje, oranže in citrone. Čim bližje prihajamo k hribom, tem bolj postaja vse zeleno in obrastlo. Zavijemo v sotesko in po klancih navzgor v romantično vas Valldemosa s prizemskimi hišicami, kritimi s korci, kar je v južnih krajih splošna navada. Obstanemo. Na gričku je cerkev, zelo preprosta, poleg nje pa veliko poslopje, nekdanji kartuzijanski samostan (la Cartuja), ki ga je v starih časih (1835) vlada razlastila, celice pa dala v najem kot stanovanja. Vodnik, Nemec Bavarec, nam je razlagal v cerkvi pred velikim oltarjem: »Kraj je slaven vsled dveh dogodkov. Tu se je rodila svetnica redovnica Katarina de Thomas; pa to nas ne zanima. V tem (sekulariziranem) samostanu sta 9⁰ dni bivala (1838) glasbenik Chopin in pisateljica George Sand.« Nato nam je — na svetem mestu — pripovedoval v podrobnostih skandalozno zgodbo obeh umetnikov, ki jim vsled pohujšljivega življenja narod ni hotel več prodajati živil in jih tako prisilil, da sta se, z 2 otrokoma vred, morala izseliti nazaj v Pariz, kjer pa je Chopin kmalu umrl. V tukajšnjih celicah je Chopin uglasbil imenitne skladbe. George Sand pa napisala prav čedne sestavke. Ogledali smo si tiste celice; so majhne, natrpane s spomini na oba umetnika; v ozadju je vrtič s krasnimi cveticami; odtod je bajen pogled v dolino in okolico.

Po lepi, večinoma asfaltirani cesti smo zašli na posestvo nekdanjega avstr. nadvojvode Ludovika Salvatorja (umrl 1915). Med drevoredi akacij in platan smo dospeli do razgledne točke, odkoder se vidi vsa lastnina »visokega« gospodarja. V celoti je posestvo strmo pobočje, razdeljeno v terase, zasajeno največ z oljkami, vse podprto z močnim zidovjem. V začetku je bilo pobočje puščava; nadvojvoda si je napravil majhen paradiž. Sebi je zezidal gradič Miramar, v razdaljah pa še gospodarska poslopja. Vodnik je vse razložil, slednjič pa dejal: »Ludovik Salvator je vedno ostal samec, njegovo življenje pa ni bilo vzorno; toda vpričo dam ne morem povedati podrobnosti.« Brž so se oglasile dame: »Kar povejte, se bomo pa proč obrnile.« Bil je koruznik. Posestvo je zapustil naravnim potomcem, ki so pa vse skupaj prodali.

Med divjimi nasadi smo se pripeljali do morja, nato po klancih in vijugah skozi vasico Deya, odtod pa v mesto Soller (izg. soljér), med samimi oranžami in citronami. Nismo se ustavili, temveč bliskovito odbrzeli po drevoredu platan v pristanišče Puerto de Soller, majhen naraven zaliv z mestecem. Eno uro smo počivali. Nekateri so se kopali, drugi smo použili, kar so nam s parnika dali na pot, zavoj z obloženimi kruhi, kuhanimi jajci in sadjem. Marsikdo je dejal: »Doma bi se sramoval, jedila jemati na pot; tukaj pa moram, ker sicer ne bi dobil ničesar.«

Vračali smo se čez 362 m visoki sollerski prelaz (Šmarna gora se dviga 350 m nad okolico). Po samih vijugah, 36 jih je, smo dospeli do vrha; ozka je dolina, strmo pobočje in lep razgled nazaj na Soller in okolico. Z vrha se odpre razgled na ravnino proti Palmi. Po vijugah navzdol, nato pa med nasadi do mesta. Pravilo, da je malorški svet prav rodoviten, narod delaven, imovit, snažen, prijazen. Pečajo se s sadjarstvom, živinorejo — rede ovce, koze, prašiče — in obrtjo; cvete usnjarstvo; pleto koše, široke slamnike (sombrero) in preproge iz posebne trave, kar vse so nam ponujali v pristanišču; saj bi človek marsikaj kupil in prinesel za spomin, ko bi ne bilo carin in bi Slovenija ležala onstran hriba.

Ko sem hodil po ozkih mestnih ulicah, sem čul svoje ime. V preprostem baru so znanci pili »tinto«; rdeče ali črno vino se v španščini imenuje vino tinto (barvano); bili so že zgovorni. Prisedem. Ko sem plačeval z bakrenim drobižem, mi ga je krčmar za 50 centimos zavrgel kot napačnega; res so bili tisti novci francoski, laški in celo grški, ravnotako veliki kot španski, pa niti polovico toliko vredni. Kaj takega se v obmejnih, prometnih krajih prav rado zgodi. Zjutraj je prišel na parnik javni menjavec; v gneči mi je nametal tudi napačen bakren drobiž, toda le za 3 din. Tujec na prvi videz ne loči pravega denarja od slabega, posebno še, ker je denar zelo oguljen, da se napis komaj razbere, in starodaven, še iz 19. stoletja, z letnico 1870. Porabil ga bom za usiljive berače.

Popoldne smo odpluli na jug, proti Afriki, zvečer smo v temi srečali parnik, trikrat toliksen kot naš, v mnogo nadtropij, baino razsvetljen. Dame so vzkliknile: Čudovito! Na obrežju so pomežikovali svetilniki v barvani luči; drugod je močna svetloba naznanjala obmorska mesta.

Na noč je eden mojih sopivcev padel po stopnicah, da se je potolkel: bile so preslabo razsvetljene...

Na ljubljanski univerzi 1773 slušateljev

Ljubljana, 25. novembra.

Od leta do leta je naraščalo število slušateljev in slušateljic na ljubljanski Aleksandrovi univerzi. Lani je bilo doseženo najvišje število, letos pa zaznamuje univerza malenkosten padec za 40. Do danes, ko je potekel rok naknadnega vpisovanja, je bilo na vseh fakultetah vpisanih 1773 slušateljev, nasproti lani 1813. Ob rednem vpisovanju, ki je trajalo od 25. septembra do 10. oktobra, je bil velik naval in kvestura je bila v dneh od 5. do 10. oktobra naravnost oblegana. Naši akademiki se bore zaradi šolnine z velikimi težavami. Mnogi niso imeli za šolnino razpoložljivega denarja. Najvišjo šolnino je plačal neki akademik v znesku 1500 Din, več akademikov pa je plačalo po 1000 Din; najnižja šolnina je znašala 200 Din. Rektorat je določil, da so slušatelji lahko plačali šolnino v 3 obrokih in sicer I. obrok ob vpisu, II. obrok 5. novembra in zadnji obrok plačajo 5. decembra.

Vzrok, da je število slušateljev in slušateljic padlo, je prvič v tem, da so letos na medicinski fakulteti odpadli Poljaki, ki so skušali, da bi se jim dovolil vpis. Na medicinski fakulteti je sicer sedaj uveden numerus clausus. Zanimivo je dalje, da sta se dve usmiljenki Marijinega doma v Slomškovi ulici vpisali na juridični fakulteti, ena usmiljenka pa na medicinski. Bolgari se toplo zanimajo za našo univerzo ter so bili letos vpisani štirje bolgarski slušatelji. Število slušateljev je nazadovalo na filozofski in tehnični fakulteti, prirastek pa zaznamuje juridična fakulteta, kajti sedaj je določeno, da so mesta zvaničnikov, zlasti pri sodiščih, rezervirana za absolvente juridičnih fakultet, ko so bila drugače ta mesta razpoložljiva za absolvente srednjih in drugih šol.

Velika je borba proti okrnitvi ljubljanske tehnične fakultete. Slušatelji tehnične fakultete stavkajo že peti dan. V znak solidarnosti so danes vsi akademiki proglasili splošno enodnevno stavko, ki je potekla popolnoma mirno in brez vsakega incidenta. V avli je bil razobešen velikanski letak s tremi stikami, ki drastično ponazorujejo borbo akademikov za svoje pravice in za popolnost tehnične fakultete.

Na posamezne fakultete so vpisani slušatelji(ice) razdele takole:

Filozofsko fakulteta 234 moških in 219 žensk (2 izredni slušateljici), skupaj 453, lani v zimskem semestru 494. Juridična fakulteta 565 moških in 58 žensk, skupaj 623, lani 610. Teološka fakulteta 164 teologov, 2 izredna slušatelja, skupaj 166, lani 160. Medicinska fakulteta 177 moških in 43 žensk, skupaj 160, lani 145. Tehniška fakulteta 357 moških (od teh 3 izredni slušatelji) in 14 žensk, skupaj 371, lani 404. Letos je bilo na vseh fakultetah vpisanih 334 žensk. Vseh novincev je 420 na vseh petih fakultetah.

Serioznega zastopnika

vinske stroke iščemo za področje bivše Kranjske. V poštev prihajajo le gospodje, ki so zmožni kavcije in po možnosti že delali v tej stroki. Ponudbe z navedbo curriculum vitae je treba nasloviti pod šifro „Štajersko" štev. 14145 na upravo lista.

VZOREC, KAKOVOST IN CENO

ki odgovarja — vse to dobite, če kupujete naše štofe.

Cene naših štofov so od 80·— do 180·— dinarjev

INDUSTRIJA VOLNENIH TKANIN

VLADA TEOKAROVIĆ I KOMP.

Paračin

Sport

Z občnega zbora „Združenja smučarjev Planica"

Četrtkov »Slovenec« je med belgrajskimi telefonskimi vestmi na kratko poročal o občnem zboru »Združenja smučarjev Planica«. Danes prinašamo o tem občnem zboru obširnejše poročilo in popolno listo upravnega, nadzornega in izvršilnega odbora.

Po inicijativi gg. Josa Gorca inž. Bloudka in dr. Žižka, ki so cela dva dneva neumorno pritiskali na kljuke v visokih belgrajskih palačah, so se zbrali v sredo zvečer v sejni dvorani Jadransko-podonavske banke odlični predstavniki belgrajskega sporta ter poročevalci vseh važnejših listov v državi. Pred to družbo je g. Gorec zvečer ob pol sedmih otvoril ustanovni občni zbor »Združenja smučarjev Planica«, ki si je nadelo nalogo skrbeti za nadaljni obstoj in napredek smučarskih skakalnih naprav v Planici.

Najprej je g. Gorec razvijal navzočim vso zgodovino Planice: njen nastanek in razvoj do najnovejše dobe. Z zanimanjem so navzoči sledili poročilu ter spoznali, da je treba res podvzeti vse, da se planiške »kakalne naprave ne samo obdržijo, temveč da se Planica izpopolni v to, kar se od nje lahko pričakuje. V glavnih obrisih je nato seznanil navzoče z načinom, kako bi se moglo vse to doseči s pomočjo novoustanovljenega »Združenja smučarjev Planica«.

Pri volitvah je bila stavljena samo ena lista in so bili izvoljeni:

Upravni odbor: predsednik: Djordje Radisavljević, divizijski general, Belgrad; podpredsedniki: dr. Stevan Hadži, pomočnik bana in predsednik Zveze sportnih zvez, Zagreb; dr. Milan Hristić, član uprave »Putnika« v Belgradu; dr. Ciril Pavlin, prvi podpredsednik Jugoslovanske zimskosportne zveze v Ljubljani; tajnik, Vojin Smodlaka abs. medicine in član uprave Srbskega plan. društva v Belgradu; blagajnik: Mileta Nedić, ravnatelj Francosko-srbske banke in predsednik belgrajske zimskosportne podzveze; referenti: Evgen Džamonija za smučanje, dr. Ciril Žižek za turistiko, Bogdan Stanišić za promet; člani upravnega odbora: Jovo Kukavičić, brigadni general v Belgradu; dr. Aleksander Stefanović, načelnik v ministrstvu za telesno vzgojo naroda; Jaša Grgašević, šef odseka za turistiko v min. za trgovino in industrijo; Nikola Kučević, ravnatelj »Putnika« v Belgradu; Ing. Edo Bradna, inž. tehnike belgrajske občine; Drago Ulaga, profesor v Splitu; Radko Stefanović, stud. agr. in sotrudnik »Politike«; Dragoslav Lazarević, žel. uradnik in sotrudnik »Pravde«; Branislav Sekulić, sotrudnik »Vremenae«. Delegati izvršilnega odbora: načelnik Rado Hribar, tajnik Joso Gorec, tehn. referent ing. Stanko Bloudek. Nadzorni odbor: Ing. Janko Kolar iz Belgrada; Dušan Zinaja, uradnik Narodne banke, Zagreb; Vlado Hrisafović, uradnik, Hipotekarne banke v Sarajevu. Častno razsodišče: Ing. Stanoje Nedeljković, pomočnik min. financ v p. v Belgradu; arh. Branislav Kojić, docent in član uprave BSK-a. Izvršilni odbor v Ljubljani: načelnik Rado Hribar; podnačelnika: I. arch. Rado Šubic, II. Evgen Beletto; tajnika: I. Joso Gorec, II. Komar Ivo; blagajnika: I. Kobentar Franjo, II. Kosec Vlado; referenti: Stane Pelan za smučanje, Mrzelj Ivo za turistiko, Emil Podkrajšek za propagando, in Cimperman Viktor za promet.

Glede časnega predsedništva je dobil upravni odbor smernice in pooblastilo, da to vprašanje uredi v skladu z ugledom, ki si ga je Združenje pridobilo z ozirom na svoje cilje.

Novoizvoljeni predsednik g. general Džorđe Radisavljević je nato predlagal, da se Nj. Vel. kralju in Nj. kralj. Vis knezu-namestniku Pavlu pošlje pozdravni brzojavki, kar je bilo z navdušenjem sprejeto. Nato je izrazil svoje zadovoljstvo, da more s svojimi močmi prispevati k prospehu tako pomembne naprave, kakor je Planica; ni pa prikrival svojega začetništva v zimskosportnem delovanju, češ, da stvar radi tega gotovo ne bo utrpela nobene škode, ker bo strokovna stran dela itak na ramenih izvršilnega odbora in da je torej to delo v rokah izkušenih ljubljanskih zimskosportnih delavcev.

Nato se je začelo podrobnejše razpravljanje o delu, ki ga ima pred seboj novoustanovljeno Združenje. O tem delovnem načrtu je »Slovenec« že obširneje poročal. Glede financiranja planiških naprav se je moglo na občnem zboru ugotoviti, da je materialna stran Planice v zvezi z vsem, kar so ustanovitelji že ukrenili in kar bo Združenje še podvzelo, že popolnoma zasigurana. Jasno je, da prihajajo v prvi vrsti v poštev podpore, za katere je Združenje zaprosilo. Planiške skakalne naprave so javne in nekaka vsedržavna stvar, ki naši državi ne prinaša samo slovesa v inozemstvu, marveč tudi velike denarne dobičke. Kako važne so planiške prireditve in koliko prinašajo neposrednih denarnih dohodkov, vidimo lahko iz tega, da je n. pr. samo lanskoletna prireditev dala državnim blagajnam preko 200.000 Din efektivnega inkasa. Če vpoštevamo pri tem še ves splošnopropagandni značaj prireditve, moremo priti samo do enega zaključka: če katera, potem zasluži ustanova, ki vzdržuje planiške naprave, popolno podporo vseh v poštev prihajajočih oblasti in uprav. In ker si ne mormo misliti, da bi oblasti, katerim so bile predložene tozadevne predstake odbile, lahko upravičeno pričakujemo, da bodo v Planici v najkrajšem času zapeli krampi in lopate ter dogotovili delo na najpomembnejših zimskosportnih napravah sveta!

*

Danes dne 26. t. m. se vrši v zvezni pisarni, Tyrševa cesta 1, IV. nadstr., predavanje za one kandidate, ki žele polagati izpit za zvezne sodnike za skoke. Predavanje se prične ob 20. uri, predava načelnik S. T. O.

*

Predavanje SPD. Prihodnje predavanje Slovenskega planinskega društva bo v torek, dne 3. decembra t. l. ob 20 v dvorani Delavske zbornice. Predaval bo gosp. Ferd. Krobath iz Beljaka o svetilijski planinski ekspediciji na Kavkaz v poletju leta 1935. Predavatelj se je osebno udeležil te ekspedicije ter bo pokazal preko 100 krasnih posnetkov iz Kavkaza. Nadaljna obvestila sledé.

Koča pod Bogatinom na Planini Kraj od podružnice SPD Bohinj, je stalno odprta in oskrbovana.

Slalom klub. M. Tek. odsek. Gimnastične vaje se vrše vsak torek in četrtek ob 18.30 na Velesejmu paviljon TOI in so dostopne vsakemu članu, za tekmovalce pa je udeležba dolžnost. Opozarjamo tekmovalce, da bo v četrtek po gimnastiki zelo važen sestanek, katerega se morajo vsi udeležiti, torej tudi oni, ki ne hodijo k gimnastiki.

SK Ilirija (Hockey sekcija). Jutri v sredo se vrši ob 18 članski sestanek vseh igralcev. Sestanek je v gostilni Kačič, Tyrševa cesta. Pridite vsi in točno. Načelnik.

Naznanila

Ljubljana

1 *Katoliško prosvetno društvo za frančiškansko župnijo* priredi v torek 26. novembra 1935 IX. prosvetni večer v tej sezoni. Na programu je zanimivo predavanje gosp. dr. Šarabona o Abesiniji. Ker bo predavanje dopolnjevalo mnogo lepih skioptičnih slik, vabimo vse člane in prijatelje društva, da se večera gotovo udeleže.

1 *Nočno službo imajo lekarne:* dr. Piccoli, Dunajska cesta 6; mr. Hočevar, Celovška cesta 62 in mr. Gartnu, Moste.

Radio

Programi Radio Ljubljana:

Torek, 26. novembra: 11.00 Šolska ura: Najvažnejši dogodki po svetu (g. prof. Franc Grafenauer) 12.00 Harmonisti, Revelerji in Bohemi (plošče) 12.45 Vremenska napoved, poročila 13.00 Napoved časa, objava sporeda, obvestila 13.15 Opoldanski koncert radijskega orkestra 14.00 Vremensko poročilo, borzni tečaji 18.00 Pesmi dr. Danila Svara (g. Angel Jarc) pri klavirju; g. prof. Marjan Lipovšek 18.40 Kitajski Platon — Lao-tse (g. Franc Terseglav 19.00 Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava sporeda, obvestila 19.30 Nac. ura: Važnost Balkanskih iger (Vojko Ugrišić) iz Zagreba 20.00 Prenos iz Zagreba: Opera, v 1. odmoru: Glasbeno predavanje (g. Vilko Ukmar) v II. odmoru: Napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava sporeda, obvestila. Konec ob 22.

Drugi programi:

Torek, 26. novembra: Beograd: 20.00 Prenos iz zagrebškega gledališča — *Zagreb:* 20.00 Gotovčeva komična opera »Onostranski eros« — *Dunaj:* 20.10 Operetna glasba 22.00 Prenos simfoničnega koncerta iz Pariza (dirigira Toscanini) 0.50 Plesna glasba — *Budimpešta:* 19.55 Flavta in klavir 20.20 Shakespearjev »Macbeth« 22.35 Koncertni orkester — *Milan-Trst:* 20.30 Kalmanova operета »Chicaška vojvodinja« — *Rim-Bari:* 20.30 Komorna glasba 22.15 Plesna glasba — *Praga:* 18.10 Komorna glasba čeških komponistov 19.10 vojaška godba 20.00 Prenos iz Zagreba — *Brno:* 20.40 Orkestralna glasba 21.35 Ruska komorna glasba — *Varšava:* 20.00 Simfonični koncert — *Vratislava-Berlin:* 20.10 Veliki radijski orkester — *Königsberg:* 20.10 Lesena pihala 21.00 Ura za Nemce v tujini — *Hamburg:* 20.30 Sto let železne kače 21.00 Sodobne opere — *Lipsko:* 20.10 Lipski torkov časopis z ilustrirano zvočno prilogo 22.30 Komorna glasba — *Köln:* 20.10 Pester večer — *Frankfurt:* 21.00 Lahka glasba — *Stuttgart:* 21.00 Bartonova spevoigra »Sreča brez miru« — *Monakovo:* 20.10 Donizettijeva komična opera »Don Pasquale«.

✚

Umrl nam je nepozabni mož, oče, stari oče, tast in brat, gospod

KOSEC FRANC

v nedeljo 24. novembra po dolgi in mučni bolezni, previden s tolažili svete vere. Pogreb bo 26. novembra ob pol treh popoldne izpred mrtvašnice Splošne bolnišnice k Sv. Križu.

Priporočamo ga v molitev.

Žalujoči ostali.

Čast mi je izreči

TRGOVSKI SAMOPOMOČI V MARIBORU

toplo zahvalo za izdatno podporo, ki mi je bila po smrti moje soproge takoj izplačana. Priporočam vsakomur pristop k tej kulantni in dobrodelni instituciji.

Sv. Urban pri Ptuju, dne 25. novembra 1935.

Marinič Franc s. r.

LEPE MODERNE COUCH ZOFE v raznih modnih vzorcih spalne toilete vseh vrst divane, madrace nudi po najnižjih cenah in solidni izdelavi

Franc JAGER tapetnik Ljubljana Sv. Petra nasip št. 2

Telefon štev. 20-42

Mali oglasi

Prireditve

Kavarna Stritar

Vsak večer koncert salonskega orkestra (h)

Službe iščejo

Prodajalka

pridna, zanesljiva, poštena, želi premeniti mesto, najraje v Ljubljano ali kjerkoli. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Poštena 61« št. 14636. (a)

Službo dobe

Iščem voznike

za vožnjo bukovih hlodov. Plačam takoj. Vprašati pri Boris Samsa, Litija. (b)

Žensko moč

sprejme odvetniška pisarna v Ljubljani. Informacije daje uprava »Slovenca« pod št. 14659. (b)

Denar

Posojila

na vložne knjižice daje Slovenska banka, Ljubljana, Krekov trg 10.

Pouk

Akademik

z dolgoletno prakso išče inštrukcije nižješolca. Cene zmerne. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14634. (u)

Damski krojni tečaj

se vrši od 2.-21. dec. 1935

Zahtevajte cenik (prospekt), za odgovor znamko priložiti - Prijave sprejema

Teodor Kunc

lastnik strokovne šole

Ljubljana, Sv. Petra c. 4/I

Knjiga „TOALETA"

za prikrojevanje damskih oblačil obsega 120 strani in 50 rizb po znižani ceni **Din 50'-.**

Posestva

Dober oglas v »Slovencu« posestvo ti hitro proda; če že ne z gotovim denarjem vsaj kupca ti s knjižico da.

Hiša

podkletena, s šestimi sobami, dvema kuhinjama ter obsežnim vrtom, četrt ure od postaje Dev. Mar. v Polju - naprodaj. Informacije daje Henry Vilfan, učitelj, Šmartno v Rožni dolini. (p)

Vnajem

ODDAJO:

Lokal

in poslovni prostor ali skladišče oddam za februar na Sv. Petra cesti. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14635. (n)

Parna pekarna

se z vso opremo odda v Celju.

Naslov: Ivan N. Adamič, Celje.

Sobe

ODDAJO:

Sobo

oddam v centru. Parket, elektrika. Naslov v upravi »Slovenca« pod štev. 14643. (s)

Razno

Za svojega odda

služkinja svoje 10 mesecev staro, zdravo dete. Naslove milosrčnih reflektantov sprejema uprava »Slov.« pod št. 14637.

Kupimo

Vsakovrstno

zlato kupuje

po najvišjih cenah

CERNE, juvelir, Ljubljana Wolfova ulica št. 3.

Glasba

Muzika

prodaja klavirje, harmonije, violine, kitare, strune in vse glasbilne potrebščine. — Popravlja in uglašuje vsa glasbila strokovnjaško in najceneje. Izposojevalnica klavirjev

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 4

Prodamo

Če avto svoj stari prodajaš al' motorja bi znebil se rad brž kupcev ti mnogo prišteje Slovencev naimanjš' inserat

»Kraljica peči«

patentirana peč za premog ali drva, ki pri enkratnem polnenju gori ves dan, se dobi v železnini A. Semenič in drug, Ljubljana, Miklošičeva 15

ČITAJTE IN ŠIRITE »SLOVENCA«

Pozor!

Goveje meso po 4 Din kg

bom prodajal, dokler bo trajala zaloga. Sitar, mesar, Šolski drevored.

Hrušovec pristen

naravni destilat

zelo poceni na drobno in debelo.

„ALKO"

Gosposvetska cesta 13 dvorišče Kolizeja.

M. Drenik

Ljubljana

Kongresni trg 7

Volna vseh vrst, od najcenejše do najfinejše. Francoske in angleške specialitete itd. Pingouin.

Širite »Slovenca«!

Čevljarski stroj

cilinder, poceni prodam. Naslov v mlekarni, Tržaška cesta 5. (l)

Ia orehova jedrca

5 kg 112 Din, celi orehi 50 kg 345 Din, Ia cvetlični med, trčen, 30 kg 370 Din, franko voznina, razpošilja G. Drechsler — Tuzla. (l)

Krmilno moko

in koruzni zdrob (šrot)

ima vedno na zalogi tv.

Fran Pogačnik d. z o. z.

LJUBLJANA - Tyrševa (Dunajska) cesta štev. 33

v Javnih skladiščih (Balkan)

Pes doberman

lepe črne, čistokrvne pasme, star 7 mesecev, naprodaj v Domžalah. Poizve se pri lastniku A. Pavli, Industrijska cesta 13. (l)

Nogavice, rokavice

in pletenine Vam nudi v veliki izberi najugodneje in najceneje tvrdka Karl Prelog, Ljubljana, Židovska ulica in Stari trg. (l)

Hubertus

nepremočljiv, 250 Din, otroški s kapuco 145 Din, dobite pri Preskeriu, Sv. Petra cesta št. 14. (l)

Zaboje

močne in velike, pripravne za pošiljanje strojnih delov, valjev itd., prodamo. Ogled mogoč v papirnici v Vevčah, kamor so nasloviti tudi ponudbe. (l)

Obrt

Posteljne vložke

sprejema v popravilo najceneje Andlovic, Komenskega 34. (t)

Duhovnim sobratom in vernikom naznanjamo, da je prečastiti gospod duhovni svetnik in bivši župnik v Sostrem

Martin Poljak

danes ob pol devetih zjutraj po dolgem trpljenju, dobro pripravljen, zaspal v Gospodu.

Pokojnega bomo jutri ob dveh prepeljali iz Ljubljane, Rožna ulica št. 11 v Sostro, kjer se bo v sredo, dne 27. novembra ob desetih vršil pogreb s sv. mašo.

Dobrega gospoda svetnika vsem duhovnim sobratom in vernikom priporočamo v molitev.

Sostro, dne 25. novembra 1935.

Cerkveno predstojništvo v Sostrem.

Hranilnica in posojilnica v Sostrem naznanja, da je njen neutrudljivi, dolgoletni načelnik, duhovni svetnik in bivši župnik v Sostrem, gospod

Martin Poljak

danes ob pol devetih zjutraj umrl v Ljubljani, Rožna ulica št. 11, odkoder ga bodo jutri ob dveh prepeljali v Sostro, kjer bo v sredo ob desetih pogreb.

Dobrega gospoda svetnika, ki se je toliko trudil med nami, se spominjajmo v iskreni molitvi!

Sostro, dne 25. novembra 1935.

Načelstvo in nadzorstvo Hranilnice in posojilnice v Sostrem.

ZAHVALA. Ob priliki težke izgube našega dobrega in nadvse skrbnega soproga, očeta, starega očeta, tasta, strica, brata, svaka, gospoda

Ivana Gerloviča

hranilničnega ravnatelja v pokoju

izrekamo tem potom prisrčno zahvalo vsem, ki so nam izrekli sožalje in spremili dragega pokojnika na njegovi zadnji poti. Predvsem se zahvaljujemo g. dr. Ivaniševiču za vso njegovo naklonjenost, skrb in požrtvovalnost. Nadalje iskrena hvala prečastiti duhovščini, vsem društvom, korporacijam, godbi, pevskemu zboru in vsem številnim udeležencem iz Senovega za častno spremstvo na njegovi zadnji poti. Prisrčna hvala vsem darovalcem vencev in cvetja ter vsem onim, ki so nam na katerikoli način lajšali težko bol, ki nas je zadela.

Kostanjevica, dne 23. novembra 1935.

Žalujoči ostali.

Tinčkove in Tončkove prigode

189.

V sprevodu skozi pigmejsko vas.

Sprevod je šel križem-kražem po ulicah pigmejske vasi. Blagorodni gospod župan je hodil na čelu sprevoda z visoko dvignjeno glavo in ni pogledal ne na desno ne na levo. Godba pa je neprestano igrala veličastne koračnice: Čindaraša, bum, bum, bum!

»No, kaj pravita? je Primožek ponosno dejal svojima dvema tovarišema. »Takšnega sprejema nismo vajeni v drugih zamorskih vaseh, ki smo jih obiskali, ali ne?«

»Radoveden sem, kako se bo vse to končalo!« je dejal Tonček, ki še vedno ni mogel prav verjeti, da ne doživlja tega svečanega sprejema samo v sanjah...

Pred templjem kraljice se je sprevod ustavil. Orjak je postavil dečke na tla, sam pa pokleknil in se spoštljivo priklonil. Pred vhodom v tempelj sta čepela dva velikanska zmaja, nad njima pa je bil velik kamenit kip, ki je predstavljal kraljico v nadnaravni velikosti.

Sax Rohmer: 25

Skrivnost dr. Fu-Mančuja

Na nekem stolu, ki je bil ves obložen z blazinami, pokritimi z zmaji, je sedel za tisto mizo neki človek. Svetloba z viseče svetilke je padala polno na eno stran njegovega obličja, ko se je nagnil naprej sredi mešanice čudnih predmetov, dočim je ostala druga stran v škrlatni senci. Iz navadne medeninaste sklede na oglu ogromne mize se je vil kvišku dim in tu in tam delno zasenčil tisto strahotno obličje.

Od tistega trenutka, ko sem pogledal proti mizi in možu, ki je sedel za njo, ni niti neverjetna razsežnost dvorane niti pošastno okrasje sten moglo več pritegniti moje pozornosti. Moje oči so obtičale na njem.

Zakaj bil je dr. Fu-Manču!

Nekoliko moje vročičnosti, ki mi je dozdevno napolnile živce z ognjem, obljudila stene z zmaji in me pogreznila do kolen v preprogo, me je zapustila. Tiste strahotne, s kopreno prestrte zelene oči so učinkovale nalik mrzli prhi. Vedel sem, ne da bi odvrnil pogled od negibnega obličja, da zidovi več ne živijo, marveč so bili le zavešeni z izbranimi kitajskimi zavesami, poslikanimi z zmaji. Razkošna preproga pod nogami je nehala biti džungla in postala navadna preproga — dasi nenavadno razkošna, vendarle samo preproga. Navzlic temu je v meni ostalo občutje brezkončnosti, z neprijetno zavestjo, da so mi bile reči na mizi in povsod drugod čisto ali skoro čisto neznanih oblik.

Potem pa me je skoraj trenutno sorazmerna prisebnost, ki sem jo bil začasno občutil, spet zapustila; kajti dim se je nalahko sukal skozi zrak — z gorečega vonjila na mizi — rastel in se večal, se gostil in zavijal proti meni v oblaku sive groze. Ves vlažen in lepljiv me je zagrnil. Skozi mastne vence dima sem nejasno videl negibno rumeno lice Fu-Mančuja. Moji omamljeni možgani so v njem spoznali čarovnika, proti kateremu se je brezplodno boril naš ubogi človeški um. Zelene oči, zastrte s kopreno so zrle skozi meglo. Neizmerna bolečina mi je šinila v noge, in loveč sapo sem pogledal dol. Ko sem to storil, so konci rdečih copat, ki sem jih nosil v sanjah, rasli v dolžino, se vili kvišku in potem okoli mojega vratu ter me davili!

Po kratkem prestanku je nastopilo nekako svitanje, podobno zavesti; toda ni bila prava zavest, ker je prinesla s seboj misel, da mi glava počiva na mehkem zglavju in da me roka neke ženske boža po razbolelem čelu. Nejasno, kakor iz daljne minulosti, sem se spomnil nekega poljuba, in ta spomin me je čudno pretresel. Sanjavo zadovoljen sem ležal, v ušesa pa se mi je prikradel glas.

»Ubili ga bodo! Ubili ga bodo! Oh! Ali ne razumete?«

V svojem omotičnem stanju sem mislil, da sem jaz tisti, ki je umrl, in da mi je ta blagozvočni dekliški glas sporočil mojo smrt.

Zavedal sem se pa, da me ni stvar prav nič zanimala.

Ure in ure, se mi je zdelo, me je tista roka božala. Niti enkrat nisem odprl svojih težkih vek, dokler ni zadonel odmevajoči tresk, da so mi kar kosti zadrgetale — kovinski, žvenkljajoč tresk, ko da bi od nekod padle težke verige. Tedaj sem napol odprl oči, in v mraku, tako se mi je zdelo, se mi je nudil le bežen pogled na neko postavo, oblečeno v najtanjšo svilo, z lehtmi polnimi naročnic in vitkimi členki, ki so bili povezani z zlatimi trakovi. Dekle je izginilo, ko sem rekel samemu sebi, da je to bila kaka vila iz Mohamedovega paradiža in da so mene, čeprav sem kristjan, vsled kake pomote poslali v Mohamedova nebesa. Potem — je nastala krog mene sama praznina.

V moji glavi je blazno tolklo; zdelo se mi je, da so mi možgani okameneli; četudi je mojemu prvemu slabotnemu gibu sledilo rožljanje verige, je še minilo nekoliko trenutkov, da sem se zavedel, da je bila veriga pritrjena na kovinsko ovratnico — da je kovinska ovratnica oklepala moj vrat. Šibko sem zastokal.

»Smith!« sem zamrmral, »kje si, Smith!«

— Mukoma sem se spravil na kolena, in bolečina na temenu lobanje je postala skoraj neznosna. Zdaj se mi je pričel vračati spomin: kako sva se z Naylandom Smithom podala v hotel, da bi posvarila Grahama Guthrieja; kako sva potem, ko sva šla z nasipa po stopnicah navzgor in v Essex Street, videla velik avto, ki je stal pred vrati nekega poslopja. Spomnil sem se, da sem prišel do avtomobila, ki je bil lepa limuzina; vendar pa si moj duh ni ohranil nikakega vtisa o tem, da bi bila šla mimo njega — le nejasen spomin na drvenje čez stopnice — na udarec. Potem je sledil privid v dvorani zmajev, in zdaj sem se resnično zbudil v še hujšo resničnost.

Tipajoč po temi, so se mi roke dotaknile nekega telesa, ki je ležalo tik zraven mene. Prsti so iskali in našli vrat, iskali in našli kovinsko ovratnico okoli njega.

»Smith,« sem zastokal in »tresel negibno postavo. »Smith, stari drug — govori! Smith!«

Ali je bil mrtev? Ali je bil to konec njegove hrabre borbe s Fu-Mančujem in njegovo morilsko družbo? Če je bilo tako, kaj je bodočnost prihranila meni — kaj sem imel pričakovati?

Zganil se je pod mojimi drhtečimi rokami.

»Hvala Bogu!« sem zamrmral, ne morem pa zanikati, da je mojo radost kalila sebičnost. Zakaj bde v tisti neprodirni temi in še prevzet od presanjanih sanj, sem se zavedal, kaj se pravi, biti sam, vklenjen v verige, in zreti v obličje resničnega, strašnega kitajskega doktorja. —

Smith je začel nekaj nerazumljivo mrmrati. »Z vrečico peska!... Pazi, Petrie!... Končno nas je dobil!... Oh, nebesa!...« Z velikim trudom je pokleknil, držeč se za mojo roko.

»Vse je dobro, stari dečko,« sem mu rekel, »Oba sva živa, pa hvaliva Boga!« Trenutek je bilo vse tiho, potem pa je zastokal:

»Petrie, jaz sem te spravil v to. Bog mi odpusti!«

»Pusti to, Smith,« sem dejal počasi. »Saj nisem dete. Tu ni govora o tem, da bi me bil spravil v to stvar. Jaz sem tu, in če morem kako kaj koristiti, me veseli, da sem tu!«

Prijel me je za roko. »V vratih tistega poslopja sta bila dva po evropsko oblečena Kitajca — uf, kako mi bije v glavi! — Potem so naju z vrečicami s peskom potolkli, pomisli, Petrie, pri belem dnevu, v doklicni bližini Stranda! Vrgli so naju v avto — in vse je bilo končano, preden — —« Glas mu je oslabel! »Bog! Strašno so me udarili!«

»Toda zakaj nas niso ubili, Smith? Ali misliš, da nas je pustil žive zato, da — —«

Za »Jugoslovansko tiskarno« v Ljubljani: Karel Oblak. Izdajatelj: Ivan Rakovec. Urednik: Viktor Cenčič.